

Adelsönytt

BUTIKEN FLYTTAR

DECEMBER 2020

Sveket

mot Munsö skola.

Anders Gustafsson

ny ordförande i Värna
Adelsö.

Granbarkborren

härjar.

ADELSÖPROFILEN

Martina Ström

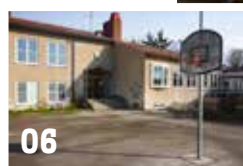
INNEHÅLL

- 04** Adelsö Butik flyttar
- 06** Sveket mot Munsö skola
- 10** Hembygdsgården tillbaks i kommunal ägo
- 12** Ringvägen asfalterad
- 18** Adelsögården såld, blir lägenheter
- 20** Anders Gustafsson ny ordförande i Värna Adelsö
- 23** Energiskogen vid Kersösund ska bort
- 26** Hur har företagen påverkats av coronaepidemin?
- 28** Adelsöprofilen: Martina Ström
- 44** Gamla hästar på Adelsö
- 52** Kalle Runristares runstenspark
- 54** Drunkningsolyckan 1936

... och mycket mer!

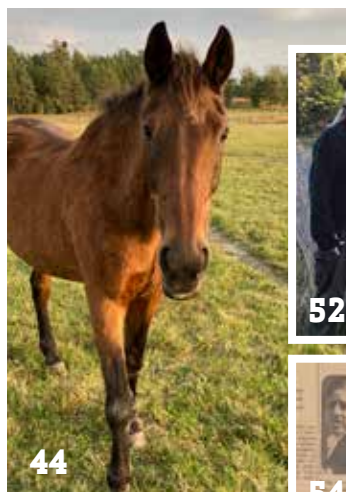
04

06

28

44

52

54

REDAKTIONEN

Anita Björk, Sjövik, Lilla Stenby
anitabjork2@gmail.com

Klas Dykhoff, Sättra
klas.dykhoff@gmail.com

Gunilla Dykhoff Sternelius, Sättra
gunilla_sternelius@hotmail.com

Kent Lundberg, Stenstorpsvägen
kentlundberg65@gmail.com

Lotta Person, Hallsta
lotta.person60@gmail.com

Björn Rydberg, ansvarig utgivare, Ellholmen
bjorn.rydberg@gmail.com
Mobil: 070-528 41 05

FORM: **Ann Söderström**, Marielundsvägen
raketgrafiskform@gmail.com

ANNONSER: **Lennart Mattsson**, Lindby
lennartmattsson@hotmail.com
Mobil: 070-838 97 76

Omslagsbild: Lasse Carlsson

LEDARE

Det senaste året har minst sagt varit turbulent på Adelsö. Den planerade utförsäljningen av Hembygdsgården och hotet om nedläggning av Munsö skola skakade om oss adelsöbor i grunden.

För mig som nybliven ordförande för Värna Adelsö, vittnar det här om den stora betydelse en stark opinionsbildande organisation på Adelsö har. Värna Adelsö har drygt 600 medlemmar, vilket gör oss till en röst som kan påverka. Tillsammans med öns andra föreningar och engagerade öbor har vi möjlighet att förbättra förutsättningarna för oss att leva och verka på Adelsö.

Kampen om Hembygdsgården är en påminnelse om att det går att påverka våra folkvalda och att den lokala demokratin fungerar. Men det är också en påminnelse om att det aldrig hade gått om inte en mängd människor hade samarbetat för en gemensam sak. Det är minst ett femtiotal personer som arbetat med den här frågan och som ska ha tack för att det till slut gick vägen. När vi nu går in i nästa fas och utvecklar Hovgårdsområdet ska många viljor ensas samman, något som kommer förutsätta samarbete och kanske kompromisser längs vägen. Men jag är övertygad om att vi kommer att lyckas med det också!

Det går också att som engagerad öbo göra skillnad. Möjligheten att få paket till ön och nyskapandet av den fantastiska muren på Ringvägen, är exempel på det. Lennart Mattsson och Gordon Rönnerberg har med otrolig envishet och målmedvetenhet fått jättar till organisationer som Postnord och Trafikverket att agera.

Det finns många frågor på vår agenda framåt. Vildsvinen fortsätter att härja på ön, skjutningarna på Munsö drabbar många boende och vi har en kraftigt decimerad skola på Munsö för våra barn. Vi kommer fortsätta driva de viktiga frågorna med engagemang. Hör gärna av dig till oss i Värna Adelsö om det finns frågor du vill att vi tar tag i. Vi finns till för dig som bor på Adelsö! ■

Anders Gustafsson

ORDFÖRANDE VÄRNA ADELSÖ
anders.gustafsson28@gmail.com

Värna Adelsös syfte är att slå vakt om Adelsös natur och kultur samt främja möjligheterna att bo, arbeta och tillbringa fritiden på ön.

Marja och Martin. FOTO: LASSE CARLSSON

Hit till gamla krogen flyttar Adelsö Butik i februari-mars. FOTO: LASSE CARLSSON

ADELSÖ BUTIK

flyttar till krogen

Nya tider innebär förändringar och butiken kommer att flytta till gamla krogen. Det är ett bättre läge närmare färjan.

Alla ska med färjan, både kunder och transporter.

För alla på norra halvan av ön och för dem som bor i Marielund med omgivning blir det ett betydligt bättre läge.

Sedan fem år tillbaka har Marja Conradsson och Martin Anderson hyrt lokaler och drivit Adelsö Butik i Hovgården. Under de här åren har försäljningen och utbudet ökat.

Nu behöver kylar och frysar bytas ut och det är en stor utgift. När så möjligheten att

förvärva fastigheten som pizzerian och krogen tidigare varit i, kändes det bra för Marja och Martin att satsa på något eget. Det är ett bättre läge. Butiken behöver fler kunder och det blir närmare för alla leveranser. Det ger större möjligheter och med ett proffsskik kan man utöka tillagningen av färdigrätter.

Det kommer att bli en mindre ombyggnad inuti byggnaden och ingången flyttas mot Adelsö ringväg. Butiksytan kommer att bli 190 kvadratmeter och i framtida planer kommer

uteplatsen mot parkeringen att glasas in och där kommer man kunna äta en lunch eller ta en fika.

På många håll i landet finns obemannade butiker, där man som kund sköter handlande själv. I framtida planer ingår också att butiken kan ha längre öppettider genom att en tid på dagen ha personal och sedan övergå till självbetjäning i obemannad butik.

Den nya butiken beräknas öppna i februari-mars 2021. ■

Anita Björk

TIDERNÄ FÖRÄNDRAS

En mer än 100-årig butiksepok i Hovgården upphör nu.

1912 köpte Oskar Björk affären på Adelsö, som då låg i det gula huset mellan kyrkan och nuvarande butik. Oskars dotter Mia och en kvinna till skötte affären. 1914 flyttade Oskar med sin familj till Adelsö och sålde då affären i Gräsbacka, Munsö. Oskar drev affären och skötte postgången. Posten hämtades i Drottningholm och Post-Oskar fick själv ro över Svinsundet. Han hade en motorcykel på Adelsö och två på Ekerö. Adelsöborna fick hämta posten i affären fram till 1935.

1922 tog sonen Otto Björk och hans hustru Hagar över affären. De drev också ett byslakteri. Butiken i Hovgården var en riktig lanthandel med manuell betjäning. Adelsöborna for inte till stan för att handla mer än någon enstaka gång per år.

Alla leveranser hämtades vid ångbåtsbryggan med hjälp av häst och vagn och när hästen inte längre orkade blev det en trehjulig bil, 1925. På sommaren 1931 då färjetrafiken mellan Adelsö och Munsö kommit igång inköptes en lastbil. Det var också början till Björks Åkeri. Otto med familj inklusive de fem barnen arbetade antingen i affären eller i åkeriet. Hagar fick ta det största ansvaret för butiken.

Påskafton 1975 flyttade affären till nuvarande läge och övergick till självbetjäning. Den drevs av Björks fram till sista november 1995. Efter det så har det varit två ågre till. ■

Anita Björk

I Munsö skola finns nu bara årskurs 1 och två samt förskolan kvar. FOTO: LASSE CARLSSON

Sveket mot Munsö skola

Måndagen den 20 april fick föräldrarna till barnen i Munsö skola ett mejl. Där meddelade chefen för barn- och utbildningsförvaltningen Johannes Pålsson att skolan skulle läggas ned i augusti och att all undervisning skulle flytta till Sundby.

Mejlet kom som en blytt från klar himmel utan någon förvarning. Och utan något politiskt beslut. Detta skulle tjänstemännen sköta, var tanken.

– Sättet att informera oss föräldrar var under all kritik. Barnen och deras skola är ju bland det absolut viktigaste i tillvaron för oss, säger Anders Rosenquist af Åkershult, en av de upprörda föräldrarna. Vi träffas i den sköna höstsolen hemma hos honom i Hallsta.

Ekeröalliansens politiker försökte påstå att det inte var någon nedläggning. Bland annat adelsöbon och kommunalrådet Ove Wallin (C) hävdade att det inte var någon nedläggning.

Det var fråga om att ”samorganisera undervisningen till Sundby” sa han till Adelsönytt.

Anders ruskar på huvudet:

– Att använda svenska språket så är inte hemligt. Vi är faktiskt inga dumhuvuden som bor här ute på öarna. Det är som att påstå att Pizzeria Duvan har öppet fastän kocken har flyttat till Islandstorget.

Omedelbart efter mejlet bröt det ut en folkstorm på Adelsö och Munsö. Över 700 namnunderskrifter med protester mot nedläggningen samlades in snabbt. Och Facebook svämmade över med protester. Föräldrarna till barnen var mycket engagerade och upp-

rörda. En aktionsgrupp där Anders blev ett ansikte utåt bildades. Också en överväldigande majoritet av alla andra på öarna var upprörda. En stor demonstration genomfördes utanför kommunhuset.

Ett av kraven var att en så här viktig fråga borde behandlas i kommunfullmäktige. Politikerna kom rätt snabbt på att frågan inte kunde avgöras av tjänstemän. Det var sannolikt också olagligt. Så småningom hamnade ärendet på barn- och utbildningsnämndens bord, som beslutade att frågan borde avgöras av kommunfullmäktige.

Men kommunstyrelsens majoritet dribblade bort detta beslut och återförvisade ärendet till barn- och utbildningsnämnden som då beslutade att avveckla årskurserna 3 till 6 på Munsö. Bara årskurserna 1 och 2 samt förskolan skulle vara kvar på Munsö. Hade ärendet gått till kommunfullmäktige är det inte uteslutet att skolan hade fått vara kvar i sin helhet. Detta var en fråga där flera partier var splittrade. Föräldrarna överklagade be-

»**Politikerna kom rätt snabbt på att frågan inte kunde avgöras av tjänstemän.**«

slutet. Ett tag verkade det som om de skulle få rätt. Men till slut fastställde kammarrätten kommunens beslut.

– Det är klart vi var besvikna, säger Anders. Men samtidigt är vi övertygade om att våra och andras protester och aktiviteter medförde att en del av skolan räddades. Från början var det tänkt att helt lägga ned skolan. Så var det. Vad än en del politiker säger idag.

Anders Rosenquist af Åkershult med sonen Viktor, 8 år. FOTO: PRIVAT

Men det fanns problem på Munsö skola? En del elever valde bort skolan.

– Ja det fanns problem som vi föräldrar påpekade. Vi undersökte vad det berodde på. Det var dels brist på resurser. Kommunen borde ha satsat mer på skolan. Man kan få en känsla av att kommunen underlättat att göra detta för att lägga grunden för en nedläggning.

Men Anders säger också att deras undersökning visar att det även var en dålig ledning av skolan. Det var heller inte bra att det var samma rektor för Munsö som för Sundby skola närmare två mil bort.

Vad tycker du om insatserna av Adelsös lokalpolitiker?

Anders berättar att många av Centerns och SD:s väljare är mycket besvikna då de partierna marknadsför sig som partier som står upp för landsbygden. Det visade sig vara tomma ord. Peter Östergren (KD) lyssnade och stödde Munsö skola. Men hade troligen inte tillräckligt inflytande i sitt parti.

– Av de lokala företrädarna var det bara Desirée Björk (Ö) som kraftfullt stödde skolan. Annars var det MP och S, som inte har några ledande företrädare på ön, som stödde skolan.

Varför är Munsö skola så viktig?

– Först och främst för barnen. Att små barn ska behöva åka buss timtals är omänskligt. Att ha en skola nära hemmet är av stort värde. Men då är det viktigt att kommunen satsar på skolan. Sen är det väldigt viktigt för bygdens utveckling. Ska vi kunna stärka den utveckling som är på gång måste det finnas en skola på nära håll. Vi hade inte flyttat till Adelsö utan Munsö skola.

Kan vi hoppas på att skolan kommer att öppna igen med sex klasser?

Anders är trots allt optimistisk. I och med att skolan finns kvar finns det en bas att bygga på. Det kan också bli lite mer bostadsbyggnation som ger fler barn. Det är bra att det blir en egen rektor för förskolan på Adelsö och skolverksamheten på Munsö. Anders berättar också att man håller på bilda en gemensam föräldraförening för förskolan Adelsö och skolan och förskolan Munsö. ■

Björn Rydberg

Röster från föräldrar:

"Vi har låtit ta ut en mäkklare ... för att värdera huset, för vi får helt enkelt inte ihop det."

"... känns som att alla farhågor ännu så länge inte bara besannats utan överträffats."

"Jag ser tårar i ögonen när hon lämnar bilen och vet att hon biter ihop och inte vill visa det."

BREV FRÅN FÖRÄLDRARNA

"Bakom de siffror som ni makthavare ser när ni tar ett politiskt beslut finns verkliga barn och deras familjer. Här är orden från några av dem som nu fått leva med ert beslut rörande Munsö skola. Hoppas ni tar er tid att läsa och reflektera över deras nya verklighet och vardag."

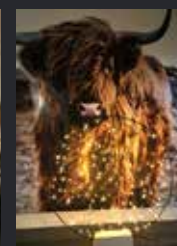
Så skriver föräldragruppen för Munsö skola i ett brev till Ekerös politiker. I brevet redovisar man de konsekvenser, som avskalkningen av Munsö skola har fått för enskilda familjer som berättar: Struliga långa reser i höstmörkret, ledsna barn och oro inför framtiden. Det finns familjer som nu funderar på att flytta. Konsekvenserna av politikernas beslut är enligt föräldragruppen de som man varnade för. ■

Värna Adelsö deltog på olika sätt i den process som beskrivs i intervjun ovan. Bland annat kontaktade vi på ett tidigt stadium både chefen för barn- och utbildningsförvaltningen och ordföranden i barn- och utbildningsnämnden och krävde att hela Munsö skola skulle få vara kvar. Vi bad om möte med dem. Vi fick inga svar och inte heller några möten, vilket vi från Värna Adelsö beklagar – minst sagt.

Värna Adelsös inställning var då – och är ännu mera nu – att hela skolan ska återgå till att bli en skola med sex årskurser + förskola.

Anledningen till vårt ställningstagande och fortsatta agerande är värnandet om barnens och bygdens väl. Det är orimligt att våra barn ska sitta flera timmar på bussen varje dag för att få gå i skolan. Utan skola utarmas bygden. Färre vill flytta hit, bygdens serviceinrättningar får svårare att klara sig och fler väljer av att flytta härifrån. Så skapas en avfolkningsbygd vilket vi aldrig kommer att acceptera! ■

Stefan Wåhlin
FÖR VÄRNA ADELSÖ

Country Butiken

DIN BUTIK PÅ LANDET

Country Butiken, tidigare Toftabutiken, är en fysisk butik på Adelsö. Här finner ni heminredning i olika stilar och smak. Återförsäljare för Cura täcken för god sömn. Vi har utökat vårt sortiment med foder från KRAFFT även till höns, kaniner och hästar så klart.

Vi hoppas ni finner det ni söker, om inte, så är ni välkomna med önskemål så hoppas vi kunna hjälpa till!

Stora Dalby Gård 1, Adelsö
info@countrybutiken.se, 070-440 40 43, 076-220 01 05

Kyrkans privatisering av Hembygdsgården har stoppats. FOTO: LASSE CARLSSON

Hembygdsgården tillbaks i kommunal ägo

Efter ett drygt års kamp från föreningarna på Adelsö återköpte nu Ekerö kommun Hembygdsgården från kyrkan.

Därmed kan Ekerö pastorats privatiseringsplaner stoppas. Detta görs genom att kommunalägda Ekerö Bostäder blir ny ägare till fastigheten. Beslutet fattades i kommunen under juni månad och kommer praktiskt att träda i kraft under hösten.

Beslutet innebar en kovändning av kommunledningen, som tidigare inte velat återta Hembygdsgården, utan låta den hamna i privat ägo. Något som föreningarna och många engagerade adelsöbor kraftigt vänt sig emot. Vi är naturligtvis glada att kommunen ändrade uppfattning i den här viktiga frågan. Det vitt-

nar om en prestigelöshet och vilja att lyssna på kommuninvånarna.

I samband med beslutet i kommunen framförde föreningarna på Adelsö och flera partier i kommunen starka önskemål om att det framtida utvecklandet av Hembygdsgården ska ske i nära samarbete mellan föreningarna, kommunen och Ekerö Bostäder. Åsikten vann gehör hos samtliga partier och skrevs också in i beslutet om återköp.

Hembygdsgården är ju en del av Hovgårdsområdet och därmed Världsarvet, som har ett stort behov av att utvecklas. Under året

» **Hembygdsgården är ju en del av Hovgårdsområdet och därmed Världsarvet.** «

har UNESCO kraftfullt kritiserat kommunen för att Världsarvet inte uppfyller de krav som ställs. Om nu kommunen använder den kraft och de idéer som finns hos Adelsös föreningar rörande hela området, kommer mycket att vara vunnet. Därför kommer föreningarna på

Adelsö att aktivt bjuda in kommunen för en konstruktiv dialog kring de delar av Hovgårdsområdet som sedan tidigare ägs av kommunen. Detta kommer i sin tur att vara positivt för Världsarvet.

Föreningsrådet på Adelsö har sedan beslutet i kommunen träffat Ekerö Bostäder. Vi uppfattar att det finns ett stort engagemang och en stark vilja att samarbeta med föreningarna på Adelsö. Vi hoppas att övriga delar av kommunen också gör det. Då kan Hovgårdsområdet utvecklas på ett positivt sätt som skapar nytta och glädje för hela kommunen. ■

Anders Gustafsson

ETABLERAD 1949 **MÄLARÖARNAS**
nyheter

100%
Mälaröarna

Vi håller koll på Mälaröarna åt dig!

Missa inte vårt radioprogram!

Torsdagar kl 17-19
Radio Viking 101,4

GOD KVÄLL
Mälaröarna

MÄLARÖARNAS NYHETER
– gjord för mälaröbor, av mälaröbor, på Mälaröarna!

Beläggningsarbete på Adelsö ringväg pågår. FOTO: PIA MOLIN

Skymningsarbete vid färjeläget. FOTO: PIA MOLIN

Hålet vid kyrkan som inte längre finns. FOTO: PIA MOLIN

GÄRNA EN SOMMAR TILL

Nu är asfalten jämn och fin mellan färjeläget och butiken. Alla vägmarkeringar är på plats. Till och med gropen vid kyrkan är fixad.

Visst var det lite besvärligt under tiden som beläggningsarbetet pågick. Men utan adelsöbon Pia Molins uppdateringar på vår grannsamverkanssida på Facebook hade det varit mycket krångligare. Vi fick dagligen veta status på arbetet och vad som planerades närmast – så att vi kunde planera våra färder. Pia fick många glada tillrop under tiden för det stora välbehövliga arbetet. Det arbete som Adelsö Entreprenad var högst inblandat i.

Pias man Mikael Molin är ensam ägare av Adelsö Entreprenad men Pia har varit delaktig från start. Företaget är lite av en framgångsaga. Från att ha varit en liten gräsklipparverk-

samhet med hemmakontor har man nu en toppmodern flotta på cirka 90 maskiner och lastbilar. Företaget har 95 anställda och hyr rejäla lokaler på Bryggavägen 127 inne i Ekerö. Den som är nyfiken kan läsa mer på deras webbplats adelsoentreprenad.se.

Pia stortrivs med jobbet som beläggningsansvarig som hon tog över 2016 efter att tidigare ha jobbat med personalfrågor inom företaget. Adelsö Entreprenad är en av Svevias ramavtalsleverantörer, berättar Pia. De håller dem med bilar och lastlistor, bland annat.

– Det måste vara mycket logistik, funderar jag högt.

– Joo du, skrattar Pia.
– Var det några speciella utmaningar med jobbet på Adelsö?

Ingen tvekan:

– Ja, färjan. Asfaltsbilarna är så tunga, ungefär 60 ton styck, så det fick vara max två på varje tur.

Det krävde planering och tog tid. Men arbeten i hemmakommun är alltid positivt på många olika sätt.

Pia vill berätta mer om allt det positiva med sommarens arbeten: Att det flöt på så bra. Det fina vädret. Att alla var så trevliga, såväl Svevias personal som adelsöbor. Uppställningsplatsen vid Stenby gård. Att AIF ställde upp med duschmöjligheter i klubbhuset för läggargänget – som trivdes så gott att de gärna kommer tillbaka, för en sommar till på Adelsö. Jag börjar dra slutsatser i tankarna:

– Ja, vad tror du om resten av ringvägen? Den skulle ju också behöva en upprustning.

Pia håller med men berättar att ingen vet. Inget är sagt om detta. Och för närvarande är det järnvägen som får de stora satsningarna.

»Asfaltsbilarna var så tunga att det fick vara max två på varje tur.«

Men vi hoppas. För såväl adelsöbornas som Adelsö Entreprenads och läggargängets skull. En sommar till! Lite bök och stök men Pia skulle ju hjälpa oss med sina uppdateringar. Och vi skulle få en lika jämn, fin och säker färd till Sättra, Tofta, Hanmora och Hallsta. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

Båtstölderna fortsätter

Till och med september i år har 18 båtstölder polisanmäls på Mälaren. Därav fem på Adelsö. Det är en minskning jämfört med 2019.

– Minskningen kan bero på pandemin eftersom båttrafiken österut inte har fungerat fullt ut, säger Mika Eskelinen på polisområde nordväst.

Senare under hösten har det med all sannolikhet skett ytterligare båtstölder på våra öar.

Mönstret är att man stjälar båtar och tar bort motorn och andra värdefulla tekniska saker. Själva skrovet lämnas sedan i en lämplig vik.

Bilden visar två båtar som lämnats på Kurö utan motorer.

Vi berättade i förra numret om en arbetsgrupp, som bestod av Tullverket, Polismyndigheten och Kustbevakningen. Den föreslog i februari bland annat att tullen ska få ökade befogenheter att kvarhålla personer med misstänkt stöldgods i hamnarna. I dag är det i princip fritt fram att köra på färjorna med till exempel stulna båtmotorer. Tullen kan i princip inget göra. De har bara rätt att kolla gods som är på väg in i landet.

Larmtjänst uppskattar att stöldgods till ett värde av cirka 1,5 miljarder kronor förs ut över gränserna varje år, till exempel bilar, bildelar, båtmotorer, vattenskotrar, entreprenadmaskiner, terrängfordon och dyra cyklar.

Regeringen har nu behandlat arbetsgruppens förslag. I enlighet med gruppens förslag föreslås att tullen ska få befogenhet att ingripa vid gränsen vid misstanke om utförsel av stöldgods. Om till exempel någon kommer med många båtmotorer som tullen misstänker är stulna så ska vederbörande kunna stoppas så att den misstänkte tjuven inte kommer med färjan. Det har man inte kunnat göra förut. Finansminister Magdalena Anderson säger också att det ska bli fler tullare.

Two stulna och slaktade båtar vid Kurö i september.

FOTO: CHRISTER HULTQVIST

Regeringens förslag har nu skickats ut på remiss. Sen ska regeringen utarbeta en proposition till riksdagen. Tanken är att den nya lagen ska börja gälla den 1 juli 2021.

– Efter många års debatt har äntligen ett lagförslag skickats ut på remiss av regeringen. Om lagen kan träda i kraft från 1 juli 2021, som planerat, så innebär det ett stort steg framåt i kampen mot de internationella stöldligorna, säger Lars-Åke Redéen, chefredaktör för tidningen Båtliv.

Förhoppningsvis ska det bli lite svårare att stjäla båtmotorer på våra öar nästa sommar. ■

Björn Rydberg

CATERING BUTIKSLAGAT OMBUD

Griljera skinkan

En riktigt bra griljering ska både sitta kvar på skinkan när du skivar den och vara smakrik och generöst tjock.

Så här gör du för att få till det:

Till en stor skinka, blanda 2 ägg med 1,5 msk skånsk senap och 1,5 msk slotts originalsena. Rör ihop med 1 msk socker och en fjärdedel deciliter ströbröd. Krydda med 1/2 tsk msk kryddnejlika. Rör ihop och låt vila lite. Skär under tiden bort svålen från skinkan och badda den med potatismjöl. Bred på griljeringen i ett drygt cm-tjockt lager och strö sen på ströred uppepå. In i ugnen på 200 grader i ca 5 minuter, eller tills fin färg syns och god doft uppstår. Glöm inte att provsmaka! Gärna när skinkan kommer direkt från ugnen, på en bit knäcke med din godaste senap till!

VÅRA ÖPPETTIDER

Mån-fre 10-19

Lör och sön 10-15

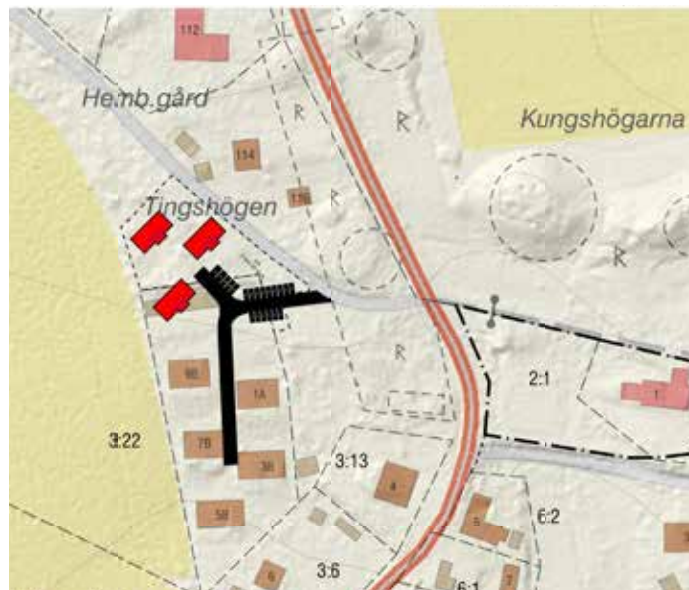
Stängt på Julafton och Nyårsdagen

www.adelsöbutik.se

Följ oss på Facebook och Instagram!

Tre nya hus i Hovgården?

Kommunägda Ekerö Bostäder har ansökt om så kallat förhandsbesked för att få bygga tre tvåbostadshus i Hovgården.

Situationsplan Hovgården. Källa: Ekerö Bostäder.

De ska byggas i nordväst om nuvarande bebyggelse i Hovgården, delvis på den mark där garaget nu ligget. Det innebär att garaget rivs. Som framgår av kartan blir det en ny infart från Hovgårdsvägen.

Byggplanerna har varit på remiss till dem som bor i Hovgården, säger Emil Jacobsson som är bygghandläggare i Ekerö kommun.

Tanken är att husen ska harmoniera med den nuvarande bebyggelsen i Hovgården. Det ska vara hyresbostäder.

Är det inte problematiskt att bygga intill Världsarvet bredvid den minst tusenåriga tingshögen?

– Världsarvet och området kring kyrkan är av riksintresse för både kulturmiljövården och friluftslivet. Det är alltså ett känsligt område som ställer höga krav på ny bebyggelsen. Om det blir problem eller inte är för tidigt att svara på, detta blir en del av prövningen i ärendet, säger Emil Jacobsson.

Om Ekerö Bostäder får ett positivt förhandsbesked så måste man kanske också ta fram en ny detaljplan för området. Sedan återstår att ansöka om

bygglov. Ekerö Bostäder måste också förhandla med kommunen om att få köpa marken för husen. Men Claes Vikström, Ekerö Bostäders fastighetschef, hoppas att det kan bli byggstart under 2021.

– Det är ett stort behov av lägenheter på Adelsö. Och vi behöver fler barn som underlag för förskola och skola, säger Peter Östergren som är vice ordförande i Ekerö Bostäders styrelse och som själv bor i Hovgården.

Men kommunen har nu beslutat om ett negativt förhandsbesked: Det krävs en ändring av gällande detaljplan. ■

Björn Rydberg

ADELSÖ VÄL VÄRT ATT VÄRNA!

Nu blir det fritidslägenheter här. FOTO: LASSE CARLSSON

ADELSGÅRDEN SÅLD, BLIR LÄGENHETER

Ett företag som heter Investment Group köpte Adelsögården i september. De är redan i full färd med att rusta upp anläggningens hus.

De nuvarande husen ska byggas om till 24 fritidslägenheter, som blir bostadsrätter. I en första etapp blir det 13 lägenheter i storleksordningen 20 – 36 kvadratmeter. Man har utannonserat en första lägenhet på 30 kvadratmeter. Utgångspriset är cirka 1,3 miljoner kronor och månadsavgiften är 1 800 kronor.

Investment Group har sitt huvudkontor i Vara i Västergötland. De har tagit över ett antal olika fastigheter i fritisbranschen runt om i landet

Adelsögården var från början ett antal AMS-baracker för beredskapsarbetare. Barackerna byggdes i slutet på 60-talet. Sen byggdes anläggningen om till ett vandrarhem under två olika ägare. Under senare år har det bland annat varit bostäder för flyktingar och andra bostadslösa. Så vitt vi förstår har samhället i regel betalat hyran. ■

Daniel Olsson är vd för Invest Group.

Björn Rydberg
Anita Björk

GRANBARKBORREN HÄRJAR

Granbarkborren har ökat sina angrepp på granarna på Adelsö. Man kan nu se många döda granar lite varstans på ön. Södra Björkö och på Kurö är också hårt drabbade.

Granbarkborren är en liten skalbagge (cirka 0,5 cm) som gräver sig in under barken på granarna, som i regel dör efter ett tag. Vatten-transporterna i träden förhindras. Det blir hela bestånd med vissna granar som blir fler om inget görs.

– De senaste torra somrarna har försvagat granarnas eget försvar mot granbarkborren. Granarna bekämpar nämligen inkräktarna med att alstra mer kåda som dränker insekterna. Det blir svårare när det är torrt, berättar skogskon-sulent Stefan Forsberg på Skogsstyrelsen.

Det handlar om stora ekonomiska skador för skogsägarna. Timret blir inte användbart vare sig till virke eller pappersmassa. Det kan användas till flis, som har ett betydligt lägre försäljningsvärde. Insekternas angrepp innebär också att skogen förfulas. Döda granskogar är inte vackra.

Det mest effektiva man kan göra är att ta bort angripna granar snarast möjligt. Det gäller att fälla granar som ännu inte har dött helt, där granbarkborrarna är aktiva. Vindfällan är viktiga att ta bort snabbt. Där är trädens eget försvar försvagat. De angrips då gärna av granbarkborrarna. Men det är ingen större idé att ta bort helt döda granar tycker Stefan Forsberg. Dem har granbarkborrarna övergivit.

– I de döda träden bor också granbarkborrens fiender som gärna åter skadegöraren: Bland andra styltflugor, myrbaggar och parasitsteklar. Även hackspetten gillar de döda träden. Det är faktiskt bättre att låta dessa träd stå kvar, säger Stefan Forsberg.

Granbarkborren har spritt sig snabb på våra öar. Här är ett stort bestånd av döda granar på Kurö.

FOTO: MATS COLLBERG

Granbarkborren är en liten skalbagge som gräver sig in under barken på granar.

FOTO: SKOGSSTYRELSEN

Men Mats Collberg som arbetar mycket i skogen på Adelsö tycker ändå att man ska ta bort de döda träden.

– Det är svårt att skapa och bruka en ny skog bland en massa döda träd under en lång tid framöver. Men man bör lämna kvar en del högstubbar, som granbarkborrens fiender kan bo i, säger Mats.

Det finns också fällor med dofter som drar till sig insekterna. Men de bör bara användas på stora hyggen med mycket skador. Annars riskerar man att dra till sig fler skadedjur till skogen. ■

Björn Rydberg

ANDERS GUSTAFSSON

NY ORDFÖRANDE I VÄRNA ADELSÖ

Lördagen den 12 september hade Värna Adelsö årsmöte på dansbanan på festplatsen. Mötet skulle egentligen hållits i juni men hade skjutits upp på grund av pandemin. Lokalen var vald för att förebygga smitta.

Till ny ordförande valdes Anders Gustafsson efter Lennart Rydberg som valt att avgå efter tre år.

DEN NYA STYRELSEN

Omvalda:

*Anders Ellström, Marielund
Jan Gertz, Gredby
Stefan Wählin, Ellholmen
Mats Lundgren, Marielund
Lennart Rydberg, Lundkulla
Maria Skedinger, Hamnora
Anders Gustafsson, Skogstorp
Barbro Stolt, Nya Stenby
Siri Lundmark, Stenby
Andreas Gustafsson, Hovgården*

Förutom vanliga årsmötesärenden diskuterades följande frågor:

■ Enighet rådde om kommunledningens svek mot Munsö skola. Från början hade man tänkt sig att lägga ned hela skolan. Men tack vare protesterna från föräldrarna, Värna Adelsö och många andra så blev årskurs 1 och 2 samt förskolan kvar på Munsö. Men resten av barnen

blir bussade till Sundby. Värna Adelsö stödde föräldrarnas kamp för Munsö skola och kommer att verka för att skolan återupprättas.

■ En framgång för Adelsö är att kyrkan inte lyckades privatisera Hembygdsgården. Tack vare alla protester förmåddes kommunen att köpa tillbaka Hembygdsgården, som nu kommer att drivas av Ekerö Bostäder. Peter Östergren och Stefan Wählin som båda sitter i Ekerö Bostäders styrelse berättade vad som nu kommer att hända.

■ Jan Gertz redogjorde för Värna Adelsös skrivelse till kommunen om åtgärder mot oljudet från skjutningarna i Hässlesand. Den skickades in för ett och ett halvt år sedan. Men något svar har inte kommit. Värna Adelsö kommer inte att släppa frågan. Desirée Björk lovade att ta upp frågan i kommunen.

■ Adelsö butik har blivit utlämningsställe för Postnord sedan 1 juli. Det har fungerat bra på många sätt. Men det framkom på mötet att vissa paket fortfarande hamnar i Tappström. Värna Adelsö ska ta upp frågan med Postnord.

■ Bernt Collin tog upp den trafikfarliga gropan i vägen vid kyrkan som uppkommit i samband med att man lagt på ny beläggning. Gordon Rönnberg som var på mötet ringde på måndagen efter årsmötet till Trafikverket. Dagen efter började Trafikverket åtgärda gropan och arbetet var klart på ett par dagar.

■ Frågan vad som hänt Vikingabiblioteket kom upp. Det har tidigare funnits på Café Hov-

gården. Styrelsen ska undersöka detta.

På mötet fick Ingrid och Olle Weslien sitt diplom för utmärkelsen Årets Adelsöbor. Det innebär utöver äran ett stipendium på 5 000 kronor.

Trots hållande regn och provisorisk lokal var det en allmän uppfattning att det var ett lyckat möte. Cirka 40 adelsöbor hade mött upp. ■

Björn Rydberg

DE NYA STYRELSEMEDLEMMARNA

Barbro Stolt

70 år. Bor i ett nybyggt hus i Nya Stenby. Flyttade från Lidingö för 13 år sedan. Intressen: Vara på sjön, plocka svamp. Är med i föreningen Alsnu Vikingar. Tycker om att syssla med hantverk. En angelägen uppgift för Värna Adelsö är att se till att bussförbindelsen till och från Brommaplan fungerar.

Siri Lundmark

69 år. Bor i Stenby gamla skola. Bott på Adelsö i 19 år. Bodde tidigare i Stockholm, bland annat i Enskede och Vasastan. Intressen: Med i styrelsen för Hembygdslaget och sjunger i Birkakören. Gamla hus, trädgård och odlande, spelar mandolin i en grupp och läser olika sorters böcker. Historiskt intresserad. Barn och barnbarn är viktiga. Angelägen uppgift för Värna Adelsö: Vara med och bevaka Adelsös intressen när det händer saker.

Andreas Gustafsson

48 år. Bor vid Hovgården. Bott på ön i fyra år. Kommer från Söderhamn och Gävle. Intressen: Politik. Representerar S i Tekniska nämnden. Gillar motorcyklar och gamla bilar. Mycket intresserad av sport. Har tagit initiativ till en bana för frisbee-golf på Adelsö. Viktig uppgift för Värna Adelsö: Just att värna Adelsö, särskilt Världsarvsområdet, som också bör göras mer känt.

FOTO: MATS LUNDGREN

Vem är Anders Gustafsson?

Anders bor i Skogstorp sedan 2004. Han är ordförande i Adelsö föreningsråd och är kassör och styrelseledamot i Mälby Väg-förening. Utöver det är Anders också aktiv i Birkakören: Han sjunger i basstämman och är även här med i styrelsen, som kassör.

Anders Gustafsson,
ny ordförande i
Värna Adelsö.

På jobbet är Anders VD för Mirola Rescue AB som utvecklar medicin-teknisk utrustning.

Han har jobbat en hel del med lobbying i många år, främst inom arbets-marknadspolitik.

Anders är gift med Sara och har två vuxna döttrar. Han är musikanter sedan många år – spelar trummor i lokalt rockband och producerar musik för att det är kul. Han är målaröbo sedan födseln, uppvuxen på Ekerö. ■

ANDERS GUSTAFSSON OM VÄRNA ADELSÖ OCH FRAMTIDEN FÖR ÖN

Jag gick med i Värna Adelsö för jag gillar lokalt engagemang och för att jag under många år har jobbat med politisk påverkan och har sett att det faktiskt går att påverka och få förändringar till stånd. Även i stora och komplexa frågor. Sedan gillar jag den feeling som finns på Adelsö och de som bor här – självständighet, viljestyrka och entreprenörskap. Det går liksom inte att bo på en ö om man inte kan ta ansvar för sig själv och sin situation. Och så finns det en kämpaglöd som inte går av för hackor.

Värna Adelsö behövs för att Adelsö, som är en ö som ligger i utkanten av kommunen, är väldigt lätt att glömma bort, när saker och ting ska prioriteras och beslutas i de centrala delarna av kommunen där många fler människor bor.

Vi ska kämpa vidare med de många viktiga frågor vi driver. Jag tror och hoppas att det lokala engagemanget kommer att öka i framtiden. Inte minst tror jag att kommunens agerande i frågan om Munsö skola blev en väckarklocka för många. Allvarliga saker kan hända om vi inte är på vår vakt. ■

ENERGISKOGEN VID KERSÖ-SUND SKA TAS BORT

Den stora energiskogen på åkrarna vid Kersösund nära gränsen mellan Munsö och Ekerö ska avvecklas. Det berättar lantbrukare Andreas Redlund på Österås.

– Den planterades i början på 1990-talet och vi har skördat den 5–6 gånger, berättar Andreas.

Men verksamheten har blivit mindre lönsam och det har blivit svårare att anlita skördemaskiner. Andra energiformer som till exempel solen och flis från skogen har tagit över. Nu planerar Andreas att ta bort hela planteringen.

– Det är låglänt mark. Men det skulle nog gå bra att odla havre här.

Salixskogen ska nu tas bort. Det innebär ökad trafik-säkerhet på stora vägen. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Ingen blir nog ledsen om energiskogen försvinner. Utom möjligen vildsvinen, älgarna och rådjuren med flera, som håller till där. Risken för viltolyckor minskar. ■

Björn Rydberg

SKRIV INSÄNDARE!

HAR DU SYNUNKTER OM NÅGOT PÅ ADELSÖ?

Då är du välkommen att skriva en insändare (dock ej partipolitiska inlägg). Skicka den till bjorn.rydberg@gmail.com. För nästa nummer behöver vi insändaren senast 1 mars. Den bör inte vara längre än 1 000 tecken med mellanslag. Ditt namn måste anges.

Närproducerat för alla smaker!

Adelsö Ägg www.adelsoagg.se

postnord

POSTNORD OCH PAKETEN TILL ADELSÖ

Från och med 1 juli i år är Adelsö Butik ett officiellt utlämningsställe för Postnord. Detta är en seger för Adelsö efter flera års påtryckningar gentemot Postnord.

Värna Adelsö har skrivit till Postnord. Lennart Mattsson i Lindby har haft oräkneliga kontakter med olika befattningshavare på Postnord. Men framför allt har butiken tryckt på och fått visa att de under en provperiod utan ersättning kunde klara jobbet att lämna ut paket.

Utlämningen i Adelsö Butik har fungerat bra under sommaren. Många resor till ICA-Tappström har kunnat undvikas. Man har uppskattningsvis lämnat ut tio paket om dagen under sommaren. Och de får nu en liten slant för jobbet.

Om man anger postnummer 178 92 till den e-handlare man anlitat så ska paketet gå till Adelsö Butik. Men fortfarande hamnar en hel del paket i på ICA Tappström ändå. Det har omvittnats från många olika håll, bland annat på Värna Adelsös årsmöte. Anledningen verkar vara att en del ehandlares datasystem inte samverkar som de ska med Postnords.

Lennart Mattsson skrev därför och klagade till Postnord den 18 september och fick då följande svar från Chief Retail Mathias Olsson:

"Vi beklagar att du för vissa försändelser har fått åka till annat ombud. Vi levde i tron att allt flöt på bra och upptäckte inte att inmatningen av postnummer i våra databaser var felaktigt genomförda. Dock är detta upprättad idag och under helgen kommer det att slå igenom i våra system. Det betyder att fr.o.m. måndag kommer

företagen som du handlar av ha korrekt information (förutsatt att de dagligen hämtar in vår data vilket de allra flesta ehandlare gör).

Det betyder också att försändelser som du inte gör ett aktivt val på fr.o.m. måndag kommer dirigeras till rätt ombud. Detta gäller för vanliga brev och paketförsändelser...

Tack för informationen så att vi kunde rätta till vårt misstag."

Men många paket fortsatte att hamna i ICA Tappström. När Lennart Mattsson skrev och påpekade detta fick han ett nytt svar från brevvännen på Postnord Mathias Olsson den 24 september:

"Hej Lennart

Jag beskrev i mitt förra svar att nu är Adelsö korrekt hanterat i vårt system och den data vi skickar ut. Sedan är det resp. ehandlare som väljer hur de uppdaterar den datan och hur de har byggt sin "Check Out". Det medför att det kan dröja innan en viss handlare har korrekt information.

För om du väljer Tappström i den menyn du visade så visas en "rullgardin" där du kan ändra ombud och då kan jag lägga in Adelsö på min dator så det borde fungera utmärkt för dig.

En förklaring kan vara att vissa ehandlare förvärljer ditt senaste val och om det var Tappström så är det det som kommer upp som default oavsett om ett nytt ombud har etablerats eller inte. Oavsett anledning så har vi meddelat kundansvarig kring denna tolkning av data..."

Inte helt lättförståeligt i alla delar kanske. Men det är bra att Postnord nu svarar snabbt och med ett positivt tonfall. ■

Björn Rydberg

"Adelsö Butik får mellan 3 och 7 kronor per paket beroende på vad försändelsen är klassad som. För hela oktober fick Butiken totalt 2 400 kronor".

Välkommen till oss!

din syn **Ekerö Optik**

08-560 313 10 | Ekerö centrum | Snett emot Systembolaget
Måndag-fredag 10.00-18.30. Lördag 10.00-15.00

SYNUNDERSÖKNING

50%

RABATT
(ordinarie pris 390:-)

VÄRDECHECK
SYNUNDERSÖKNING

BOKA REDAN IDAG!

Boka en tid hos våra legitimerade optiker redan idag. Inget köptvång.

Gäller för glasögon (ej linser, intyg, recept etc). Erbjudningen gäller t.o.m. 21-01-30

Namn..... Datum..... kl.....

Butik.....

HUR HAR FÖRETAGEN PÅ ADELSÖ PÅVERKATS AV CRONAPANDEMIN?

Det här året har ingenting varit sig likt. Sedan i mitten av mars har vi varit tvungna att förändra sättet att umgås med familj och vänner, hur vi semestrar och hur vi arbetar.

Många har blivit permitterade och andra har fått lov att vänja sig vid att arbeta hemifrån. De adelsöbor som ändå har pendlat in till arbeten på fastlandet, har märkt en minskning av antalet passagerare på bussarna, särskilt under våren då gymnasieskolorna gick över till distansundervisning.

Men de andra då, de som har sitt arbete på ön, hur har de drabbats? Jag hörde mig för på de två stora av företagen på Adelsö, Adelsö Butik och Adelsö Ägg.

Både butiken och äggfabriken märkte av en kraftig försäljningsökning i mars då restriktionerna slog till. Marja Conradsson och Martin Anderson, som driver butiken, tror att det framför allt var det faktum att många började jobba hemifrån som gjorde att försäljningen

gick upp. Många drog sig säkert för att åka in till Tappström och handla, särskilt den första tiden när spridningen började ta fart och osäkerheten var stor om vad som skulle hända. Det var fler kunder än vanligt och de handlade mer. Denna omsättningsökning har mattats av efter hand, och sommaren blev i stort sett normal. Martin säger att de inte har märkt av någon hamstring, eller att vissa varor plötsligt har sålts betydligt mer. Inte ens den omtalade toalettpappershamstringen från i våras har de märkt av.

På Adelsö Ägg hade man börjat förbereda sig för den stundande påsken, men det mesta av det ägglagret gick åt redan i mars, kanske på grund av hamstring, berättar Bengt Eriksson. När påsken sedan kom fyra veckor senare så var efterfrågan lite mindre än vanligt. Kanske

hade många kunder samlat på sig tillräckligt med ägg hemma spekulerar han. Efter påsken har efterfrågan på ägg varit som vanligt. Man har möjligen märkt av en liten minskning av privatkunder som kommer och handlar direkt från fabriken.

Adelsö Ägg har cirka nio anställda, men man har inga större problem med sjukfrånvaro. Tack vare en strikt policy om att stanna hemma vid symptom, och möjligheten att flytta runt personal mellan olika arbetsuppgifter, så har företaget klarat sig bra hittills. Däremot fick man vänta på en anställd från utlandet som fastnade på grund av reserestriktioner. Det tog två och en halv månad innan denne var på plats och kunde börja arbeta.

I butiken hade man också nolltolerans för symptom, och det gjorde att man fick dra ner på öppettiderna, eftersom det blev svårt med bemanningen. Ingen ur personalen har haft covid-19, men flera har stannat hemma på grund av förkylningssymptom. Marja tror

»**Både butiken och äggfabriken märkte av en kraftig försäljningsökning i mars.**«

att de kanske har missat en del omsättning på grund av detta.

En mycket uppskattad förändring som butiken införde var möjligheten för kunder ur riskgrupper att boka tid för inköp, före ordinarie öppettider. Så om man tillhör en riskgrupp och är orolig kan man boka en tid på onsdagsförmiddagarna då man är ensam i butiken och kan göra sina inköp i lugn och ro, utan att riskera att stöta på andra kunder som möjligen är smittbärare. Detta system är fortfarande i bruk i början av november när detta skrivs.

Ett orosmoment för Adelsö Ägg har varit transporter, som de sköter själva. Chaufförerna åker ju runt och träffar butikspersonal över hela stan, och riskerar därmed att bli smittade. Hittills har dock allt gått bra.

Jag frågade Bengt om det finns risk för smittspridning mellan människor och hönsen, men det finns det ingenting som tyder på enligt honom. Det finns en branschorganisation för äggproducenter som har noggrann uppsikt över bland annat detta.

Det kanske är så att ön har klarat sig relativt bra tack vare att vi är avskurna från fastlandet. ■

Klas Dykhoff

Fotnot: Läs också artikeln om Malena Engstrand och hur hon har smittsäkrat sin "frisersalong", på sidan 32.

ADELSÖPROFILEN

Martina Ström

FRÅN TORNEDALEN VIA AUSTRALIEN TILL SÄTTRA – BUREN AV EN PASSION

Martina Ström är ingen okänd person för oss som brukar handla i öns butik. Vissa veckor arbetar hon enstaka timmar, andra veckor flera dagar i sträck. Formidabel grundinkomst för en utåtriktad person som kan rycka in med en timmes varsel. En bra grundplåt för någon vars passion är fyrbenta varelser.

TEXT: LOTTA PERSON FOTO: STEFAN KNORN

Sin första häst ärvde Martina av ett äldre syskon. Det var en varmblodig travare, alltså ingen typisk ridhäst men som lärde henne otroligt mycket. Blod svett och tårar. Familjen med nio barn bodde på en gård utanför Övertorneå, invid länsväg 99, i byn Kuittasjärvi, rakt norrut från spetsen av Bottenviken.

Byn lämnade hon som nittonårig för att bland annat arbeta med turridning i Gränna innan backpacking i Australien lockade. Hon reste runt och provade att arbeta på ett galoppstall som träningsryttare och med diverse gårdsarbete

– Det var en intressant upplevelse att ibland stiga upp vid halv tre på morgonen för att hinna åka och träningsrida hästarna på en större galoppbana innan solen gått upp och det blivit olidligt varmt, berättar Martina.

– Efter en period kände jag att om jag ska vara på andra sidan jorden så måste jag göra något som förändrar mitt liv, så jag skrev in några sökord på vinst och förlust på Google. Ett stall i Margaret River dök upp och där lyckades jag få jobb utan att dom egentligen letade efter någon.

Margaret River ligger på en udde rakt ut i Indiska oceanen. En stor gård med som mest

MARTINA STRÖM

ÅLDER... 24 år.

BOR... Sättra intill naturreservatet.

YRKE... Hästränare. Jobbar extra i Adelsö Butik.

FAMILJ... Har ett förhållande.

Hästar är Martinas passion. Hon anser att det är viktigt att ge hästen utrymme och till en början inte försöka kontrollera den så mycket utan låta den utveckla sin rörelseglädje.

Innan arbetet i Adelsö Butik börjar för dagen är det stallet som drar.

»Gården ägnar sig framförallt åt kurser i horsemanship, hästutbildning och turridding samt fårskötsel.«

mer än 100 hästar, 600 får, en känguru och ett gäng hundar.

– Gården ägnar sig framförallt åt kurser i horsemanship, hästutbildning och turridding samt fårskötsel, berättar Martina. Allt detta genererar en hel del arbete och välutbildade hästar (och människor) som kan ta sig an alla möjliga och omöjliga uppgifter.

Horsemanship är ett begrepp för hur du som människa förhåller dig till hästar, oavsett inriktning eller bakgrund. När Martina försöker förklara sitt personliga förhållningssätt till hästar återkommer vissa ord, som samspel, samarbete och förståelse mellan häst och människa, lekfullhet, trygghet, utmaning, stresshantering. Hon anser att det är viktigt att

»En häst måste lära sig hantera sitt "kaos", det som medfött finns hos de flesta hästar eftersom de i grund och botten är flyktdjur.«

ge hästen utrymme och till en början inte försöka kontrollera den så mycket utan låta den utveckla sin rörelseglädje och självsäkerhet innan man ber om svårare utmaningar.

– En häst måste lära sig hantera sitt "kaos", det som medfött finns hos de flesta hästar eftersom de i grund och botten är flyktdjur, sin rädsla och stress så att varken hästen eller vi människor riskerar att komma till skada, förklarar Martina. Vi människor måste å andra sidan lära oss att inte minska hästens komfortzon för mycket. Då riskerar den att reagera, kanske på ett helt oförutsägbart och riskfyllt sätt.

I en hage intill Martinas hus i Sättra, ett stenkast från Mälaren, finns under hösten Mattis. En häst av raserna Frieser och halvblod som Martina ska träna bland annat till att sluta bocka och bli starkare i sin kropp och tryggare med ridning.

– Han har någon form av trauma, som troligen har att göra med att någon har försökt kontrollera honom för mycket och han aldrig fått lära sig att vara trygg i sig själv.

En annan häst i samma hage är en nyfiken Imre, Martinas egen häst, en tvåårig hingst av raserna Kigermustang och Lipizzaner - en vildhästras som härstammar från ridbara hästar respektive en avancerad ridhäst som används till otroligt avancerade dressyrkonster i bland annat Spanska ridskolan i Wien.

– Honom hoppas jag kunna utveckla en så avancerad dressyr med att vi kan rida beriden stridskonst, det vill säga svärdfäktning från hästryggen och kanske tävla med i Working Equitation.

Martina är djurens vän. Hon har ett intuitivt handlag för hästar och hundar.

Working Equitation, WE (idag även tävlingsgren i Sverige) har uppstått från den tid när hästarna var livsviktiga för att få rancherna att fungera. WE kom Martina i kontakt med just på gården i Margaret River. När hon ledde turridningsgrupper där gällde det exempelvis att snabbt kunna rida före och öppna och stänga grindar ute på ägorna utan att behöva sitta av eller be ryttarna vänta.

En snabb glimt in i Martinas oerhört kvadratmetereffektiva hus avslöjar att det är hästar som är hennes passion.

– Det är det här jag kan, jag vill inget annat. Det bara finns där, och jag vill hålla på med det hela livet. ■

Malena redo för klippning ute på tomten, med sitt egentillverkade specialvisir. FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

"Blev klippning med utsikt hemma hos mig idag. Klipper bara utomhus nu i coronatider och använder engångsklippkappa samt visir och handsprit." Inlägg på Salong Englastrands Facebooksida den 24 juni i år. Frisyrmodell: är undertecknad artikelskribent.

FOTO: MALENA ENGLASTRAND

INGET STOPPAR MALENA

Nöden är uppfinningarnas moder, sägs det. Det har Malena Englastrand som bor på Sandudden blivit varse vid minst två tillfällen, i sin egenskap av frisör och ägare av Salong Englastrand.

Den första och mest dramatiska gången var när hennes och exmakens hus brann ner för sju år sedan, med sprillans ny frisersalong och allt. Men det stoppade inte Malena. Hon tog sin frisorväska och började åka hem till sina kunder i stället – eller så kom de hem till henne.

– Och de tyckte att det var så skönt så jag har fortsatt så, berättar Malena då vi träffas hemma hos henne, i det vackra hus som byggdes upp

efter branden. Hundarna Sir James och Mr Cayden, av rasen cocker spaniel, gör oss sällskap. På övervåningen spelar tolvårige sonen Leo tv-spel.

Malena fortsätter:

– Det är faktiskt väldigt roligt att åka hem till kunderna. Folk är mer avslappnade hemma och jag har fått höra så mycket historia om Adelsö och Björkö. Många av de äldre har så mycket att berätta. Det är jätteintressant.

– Är de flesta av dina kunder äldre?

– Nej, det är faktiskt allt från små barn till pensionärer. Ibland hela familjer.

Den andra gången som "nöden" slog till är förvisso nog så dramatisk – för oss alla och världen. Coronapandemin. Och frågan då blev: Skulle kunderna våga låta sig klippas av henne?

Jodå. Malena tillverkade ett visir, ett extra långt. Hon flyttade ut klippningarna i det fria och köpte engångsklippkappor till kunderna samt kompletterade sin arsenal med handsprit.

Malena jobbar också med att ta bort tandsten på hundar och hon är även agilityinstruktör. Agility är en sorts lekfull hinderbanesport för hundar. Även den har fått anpassa sig efter pandemin: större avstånd då Malena instruerar hussar och mattar i rollen som förare. Och hon har inte vågat dra igång längre kurser, som tidigare. Kanske att hon erbjuder en dagskurs längre fram. Och tävlingar, som är lite av familjefest då även barn är med och tävlar med sina hundar.

– Det är jättekul, säger Malena. Till och med såna som inte har egen hund kommer och tittar.

Hur är det, kan hundar få covid-19? Malena tycker sig ha hört att de kan det. Senare hittar jag information på nätet att det inte finns bevis för det men att försiktighet bör iaktas med tanke på att viruset är nytt och kunskapen om det begränsad.

Då Malena jobbar med hundar fungerar det inte med visir, berättar hon. Det får mig att undra om det är opraktiskt även då hon klipper människor.

– Nej, visiret är faktiskt väldigt skönt att ha då. Just när jag är ute, och speciellt när jag klipper dom med kort hår. För då får jag inte allt hår i ansiktet när det blåser. Så jag fortsätter nog med det.

Och Malena kommer på fler positiva "coronaaspekter":

Mr Cayden och Sir James älskar sin matte. Och hon dem. FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

– Det är bättre ljus när man är utomhus också. Och efteråt så kan mycket av det avklippta håret blåsa bort. Och fåglarna kan använda det som bomaterial.

Utöver det är den stora vinsten att hon har lärt känna så många. Ibland kan hon kontaktas av en kund som inte behöver klippa sig utan bara vill fika. Det ser Malena som ett fint kvitto på kundnöjdhet.

Så, hur gör man då om man vill klippa sig hos Malena?

– Det är bara vi som heter Englastrand, och man hittar mig på nätet. Antingen om man ringer, sms-ar eller skriver på Messenger.

– Hur sköter du din marknadsföring?

Malena ser nöjd ut, lika nöjd som hundarna som nu båda sitter i hennes knä.

– Det behövs inte. Det är mun-till-mun-metoden som gäller.

Det goda ryktet, på sociala medier och mellan vänner och bekanta. Det är hon värd, Malena. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

Färjan i hemmahamnen på Adelsö. FOTO: LASSE CARLSSON

ADELSÖFÄRJAN

Färjan betyder ju mycket för oss på Adelsö. Utan den och dess personal så skulle vi inte klara oss så länge. Därför har jag intervjuat Per-Olof Eriksson, sektionschef Mälaren, för att få veta lite mer om hur det fungerar. Per-Olof är chef för Adelsöleden och Arnöleden.

Det är fem anställda på färjan plus ett antal poolanställda (med tillsvidareanställning) och timvikarier som kommer vid behov. Poolanställda och timvikarier jobbar oftast på flera färjeleder. Vår färjeled, Adelsöleden, ingår i Färjerederiet inom Trafikverket.

Färjan har haft mycket underhållsarbete under det senaste året och det har fungerat bra. Vid dessa tillfällen har det varit en reservfärja som ersatt vår ordinarie färja Tora. Ett ytterligare underhållsjobb görs i november om det finns ett varv som hinner med och en ledig

reservfärja. För att få en fungerande drift är man noga med förebyggande underhåll och dagliga kontroller.

Det är stora pengar som varje år behövs till driften av färjan. I år har det varit stora underhållskostnader, som renoveringar av växellådor med mera. Den totala driftskostnaden i år kommer att landa på cirka 12 miljoner kronor.

Det har blivit ökad trafik på färjan i år, kanske på grund av coronapandemin. Många som har fritidshus har valt att bo i dem sedan i mars. Fler väljer att ta egna fordon istället för kollektiva färdmedel. Ibland har det blivit dubbla turer. Det blir extra belastning på färjan då det ibland kommer oplanerade transporter, som timmerbilar, foderbilar eller andra större fordon. Det finns ett avtal som styr hur turlistan ska se ut.

» **Vi vill gärna uppmana alla att hjälpas åt att följa trafiksignalerna, då finns det större möjlighet att fylla färjan med så många bilar som det går.**«

– I dagsläget finns inga planer på att utöka 20-minuterstrafiken eller att köra en 23:30-tur, som bland annat Värna Adelsö efterfrågat. På lite längre sikt så kan vi komma att anpassa 20-minuterstrafiken till behovet, som att flytta till andra tider, säger Per-Olof.

Till slut vill Per-Olof Eriksson framföra:

– Vi vill gärna uppmana alla att hjälpas åt att följa trafiksignalerna, då finns det större möjlighet att fylla färjan med så många bilar som det går. Befälhavaren ser bäst och kan planera lastningen efter behov uppifrån sin plats på bryggan. Ibland kan valet säkert kännas fel för er bilister men det är för att få plats med så många som möjligt utan att tumma på säkerheten.

– Nu när vintern kommer så önskar vi att man går ut några minuter tidigare innan man sätter sig i fordonet och ser till att rutorna är rena från is, att man sopar av all snö från bilen hemma, inte ombord på färjan och stäng av motorn ombord. Det ökar säkerheten och trivseln för alla ombord, säger Per-Olof.

Personalen på Adelsöleden vill gärna passa på att tacka alla kunder och meddelar att julfikat i år tyvärr blir inställt på grund av coronapandemin. ■

Anita Björk

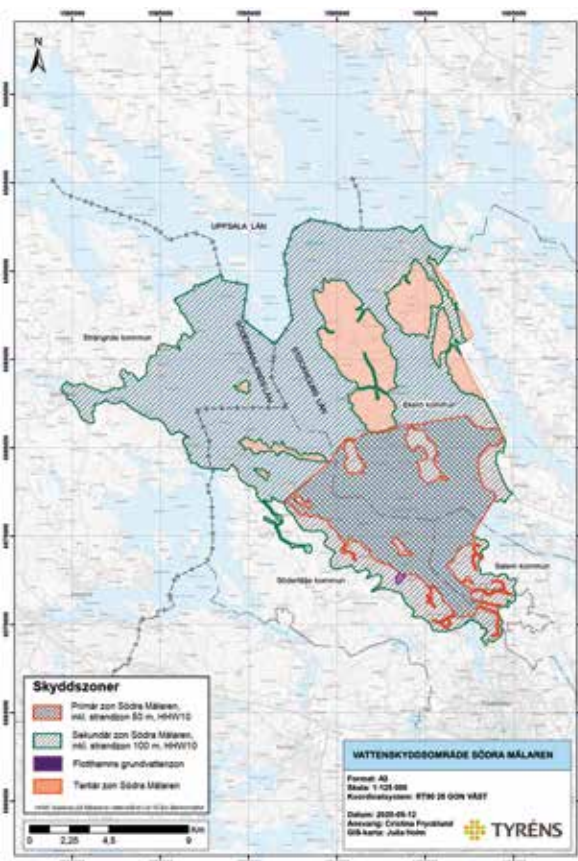
Nytt vattenskyddsområde ska omfatta Adelsö

Sedan 2012 har det pågått ett arbete med att inrätta ett vattenskyddsområde för södra Mälaren.

Ansökan kom från Telge Nät AB i Södertälje och frågan bereds av länsstyrelsen som nu lämnat ett förslag på remiss till bland andra Ekerö kommun. Sedan tidigare finns ett vattenskyddsområde i östra Mälaren eftersom det är en viktig dricksvattentäkt. Det nya förslaget berör stora delar av Ekerö kommun, bland annat Adelsö.

Området med de skarpaste restriktionerna ("primär skyddszon") tangerar de sydligaste delarna av ön, främst Lindby. Men framför allt Kurön och Björkö som helt ligger inom den primära skyddszonen. I strandzonen (inom 50 meter från stranden) föreslås totalt förbud för hantering av petroleumprodukter. Vidare tillåts inte spridning av stallgödsel, slam och andra organiska gödselmedel, inte heller rengöring av fordon och båtar. Även inrättande av avloppsanläggning för WC med utsläpp till mark eller ytvatten föreslås bli förbjudet. Man kan också tolka förslaget som att det inte blir tillåtet att ha betande kor och hästar inom strandzonen.

De så kallade sekundära och tertiära skyddszonerna omfattar hela Adelsö med

KÄLLA: LÄNSSTYRELSEN

omgivande vatten, men här är de föreslagna restriktionerna mildare. Generellt gäller att all verksamhet som medför risk för vattenförorening är förbjuden eller kräver tillstånd. Men

förbud mot bland annat bil- och båtvtvätt ska gälla upp till 100 meter från stranden.

Förslaget är svårt att tolka i flera avseenden, vilket Ekerö kommun påpekat i sitt remissvar. Ska man få ha betande kor och hästar nere nära vattnet i primärzonen? Det är en fråga som

»Byråkratins kvarnar brukar mala långsamt. Länsstyrelsen har alltså arbetat med den här frågan i åtta år.«

kommunen kräver besked om från länsstyrelsen. Markägare som idag har beten nära vattnet har nog anledning att känna viss oro.

Kurön riskerar att drabbas hårt om man inte gör undantag för deras båtbränsleförvaring. En förutsättning för att Kurön ska kunna bedriva sin verksamhet är den båttrafik som är alldeles nödvändig för att transportera personer och

varor flera gånger per dag. Då måste man ha en egen bränslecistern att tanka från.

För privatpersoner gäller också utökade krav på aktsamhet. Nya vattenspolande toaletter kommer kanske att behöva ha tank i den primära zonen. Kommunen ifrågasätter dock om förbud mot infiltration för WC-anläggningar ska finnas med. Man anser att det redan idag provas utifrån miljöregler och tillståndskrav. Båt- och bilrengöring tillåts inte på den egna tomten. En fråga som kommunen lyfter är om skyddsföreskriften om kemiska bekämpningsmedel och andra hälso- och miljöfarliga ämnen innebär restriktioner för att använda tryckimpregnerat virke i nya bryggor.

Byråkratins kvarnar brukar mala långsamt. Länsstyrelsen har alltså arbetat med den här frågan i åtta år. Nästa steg är att länsstyrelsen kommer att lämna sitt förslag till andra externa intressenter innan de slutligt fastställer nya regler. Tidsplanen är dock okänd.

På det stora hela är det naturligtvis bra att man skärper miljöskyddet för de mälarmfjärdar som omger oss. Men det kan finnas detaljer som bör diskuteras. Detta är en viktig fråga som vi på Adelsö bör bevaka. ■

Birgitta Rydberg

ADELÖ SMEDEJA

Vi på Adelsö Smedja vill tacka alla som besökt oss denna annorlunda utställnings sommar. Välkomna tillbaka 2021 då vi planerar att öppna med utställning i påskhelgen!

INGET SVAR OM SKJUTBANAN

Bullet från skjutverksamheten vid Hässlösand på Munsö är störande för många adelsöbor, särskilt i Marielundsområdet mitt emot skjutbanan. Berörda adelsöbor påtalade obehaget redan 2014 utan att vare sig få kontakt eller svar från kommunens miljönämnd.

Efter önskemål från bland andra berörda marielundsbor skrev Föreningen Värna Adelsö i juni 2019 till miljönämnden och påtalade problemen samt krävde åtgärder mot oljudet. Idag, närmare ett och ett halvt år senare, har kommunen fortfarande inte gett besked om vad de ska göra åt bullret.

På försommaren i år sände Värna Adelsö ett nytt brev till kommunens miljönämnd och byggnadsnämnd där man krävde att kommunen tar itu med detta ärende, att bullermätningar genomförs

och det att prövas om strandskyddsbestämmelserna överhuvudtaget tillåter verksamheten. Inte heller detta brev har besvarats.

– Det är mycket anmärkningsvärt och nonchalant att vi inte får något svar från kommunen. Vi har nu under hösten fått två olika muntliga besked om när ärendet kan tänkas bli behandlat, säger Jan Gertz som är vice ordförande i Föreningen Värna Adelsö.

Från miljönämnden anges tiden oktober/november i år. Från byggnadsnämnden anges första kvartalet 2021 som trolig tidpunkt.

– Vi lägger oss inte i vilken kommunal instans som ska behandla denna fråga. Det viktiga är att vi nu får ett beslut och att det blir ett slut på bullret, säger Jan Gertz. ■

Björn Rydberg

ANSÖKAN OM PLANBESKED FÖR SÄTTRA GÅRD

Björkfjärden Egendomar AB lämnade i våras in en ansökan om planbesked för Sättra Gård, det stora område på norra Adelsö där det har varit och fortfarande pågår en hel del nybyggnation. Björkfjärden vill fortsätta utvecklingen av området för att göra det till "en hållbar del av Ekerö kommun".

Ansökan behandlades av kommunstyrelsen på dess sammanträde den 20 oktober. Handlingarna i ärendet finns på Ekerö kommuns sammanträdesportal, <https://medborgare.ekero.se/committees/kommunstyrelsen/mote-2020-10-20>, punkt 6.

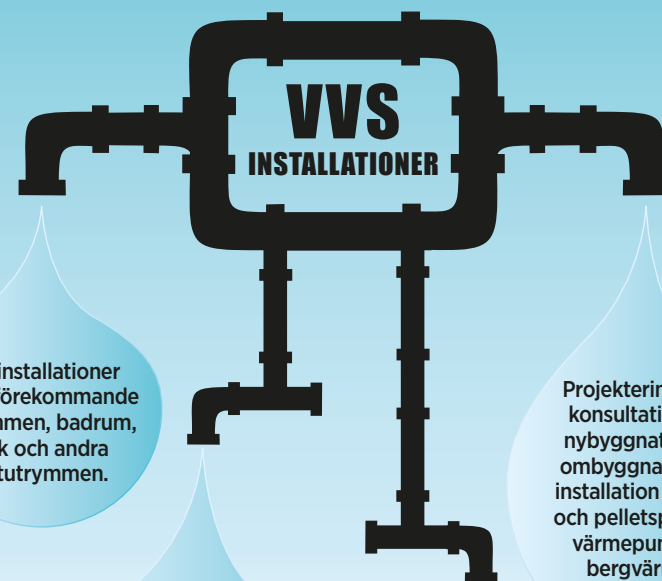
Av tjänsteutlåtandet och utredningen framgår att "miljö- och stadsbyggnadskon-

tolet bedömer att förslaget är lämpligt att arbeta vidare med och föreslår att kommunen avser att inleda en planläggning för bebyggelse på delar av Adelsö-Sättra 3:1". Det gäller dock inte alla delar av ansökan. Området Sättra udd ligger för lågt, med risk för översvämning.

Kommunstyrelsen beslutade enligt förslaget.

Sättraborna kommer senare i planprocessen att få säga vad de tycker om Björkfjärdens byggplaner. ■

ALSNÖ RÖR AB

Rörinstallationer i alla förekommande utrymmen, badrum, kök och andra våtutrymmen.

Projektering och konsultation av nybyggnationer, ombyggnationer, installation av ved och pellets pannor, värmepumpar, bergvärme, luft och vatten.

Konverteringar till vattenburet värmesystem, renovering och byte av avloppssystem, reparationer och service av installationer av vatten- och djupvattenpumpar.

Installation av pumpstationer, köldbärarsystem för kylsystem, installation av enskilda avloppssystem, grävning med minigräver tex vatten, avlopp och el över tomt.

**Auktoriserat
VVS-företag**

**Mälbyvägen 18, 178 92 ADELSÖ, alsno@telia.com
Anders Johansson, 070-565 15 10, 070-595 90 56**

VILDSVINSPLÅGAN

Vildsvinen fortsätter att vara en plåga för oss adelsöbor.

Värna Adelsö jobbar sedan flera år hårt med frågan och har lyckats påverka beslutsfattare att driva frågan åt rätt håll. Samtidigt ser vi att antalet vildsvin inte minskar nämnvärt på Adelsö. Därför tar nu Värna Adelsö ett nytt offensivt steg. Vi bjuder under hösten in en rad organisationer till ett gemensamt projekt för att få ner antalet vildsvin på Adelsö.

De inbjudna är Jägareförbundet, Länsstyrelsen, Ekerö kommun, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Livsmedelsverket, Miljö- och jordbruksutskottet och lokala markägare på Adelsö.

Syftet med projektet är att genom kunskapsdelning och samarbete vidta ansvarfulla åtgärder för en kontrollerad vildsvinsstam på Adelsö

– och i förlängningen hela Sverige. Projektets lärdomar ska spridas till andra delar av Sverige, som också vill arbeta på ett proaktivt sätt. Resultaten ska delges Riksdagen och andra beslutsfattande instanser som handhar vildsvinsfrågan.

Genom att skapa transparens och tydlighet med informationen kring jagandet och vildsvinens numerär och beteende, kan man sätta mål, prioritera aktiviteter och skapa verktyg för uppföljning. För att få till stånd en märkbar förändring av vildsvinsstammen, behöver projektet drivas över en längre tidsperiod och med kontinuitet. Det behövs samordnade aktiviteter för att det ska ge resultat! ■

Anders Gustafsson

Tranor på flykt undan vintern

91 tranor passerar över Adelsö. FOTO: HELENA PUASCHITZ

Tranornas E4 verkar gå över Adelsö. En stor grupp tranor passerade Adelsö i V-formation den 10 oktober. Tre dagar senare kom en ännu större flock skränande. Tranorna har häckat norröver och är nu på väg söderut, sannolikt till Spanien eller Nordafrika för att övervintra

i varmare trakter. Helena Puaschitz som tog bilden räknade att det var hela 91 tranor i flocken på bilden. Den andra flocken var ännu större. Helena räknade till över 200 fåglar. ■

Björn Rydberg

INSÄNDARE

Kör inte så rasande fort!

Vill bara reflektera lite över trafiksituationen på vår kära ö. I somras var det någon som körde på ett rådjur vid Dalby och bara lät det ligga i diket med krossad ryggrad. Djuret syns inte om man åkte bil förbi. Det var först när någon som promenerade förbi som djuret upptäcktes. Det försöker släpa sig fram med frambenen men kommer ingen vart. En jägare tillkallades och kunde göra slut på lidandet.

Hur är man funtad om man inte visar djur någon form av medlidande? Detta är andra gången på ett år som liknande händelser kommit till min kännedom. Man undrar därför hur ofta detta sker. Vi är många som bor mel-

lan Norrängen och färjan. Här kör bilarna ofta väldigt fort förbi med en minut till färjan. Vi som bor här måste välja vilka tider vi hämtar tidningen på morgonen för att inte riskera att bli påkörda. Ofta är det samma bilar varje morgon. Tänk på vad som plötsligt kan komma ut på vägen: Vilt, tamdjur, utkörande bilar, skolbarn eller lekande pensionärer. ■

Bo Stolt, Nya Stenby

Stäng av motorn!

Jag är så trött på de många bilförare som inte stänger av motorerna i färjekön som skyltarna uppmanar oss. Vi kan alla bidra med detta för att förbättra luften på vår ö! ■

Stintan, Stenby

NOBLE FARMING

Trots ett svårplanerat år på grund av covid -19 har Maria och Gustav i år sått, odlat och skördat för fullt i sina utökade odlingsbäddar på Sättra.

Men de har även hunnit med att vara på olika marknader och event under sommaren/hösten, på Adelsö och Ekerö.

Förutom de vanliga grönsakerna och jordgubbarna som har sålts i Adelsö Butik så lanserades i slutet av juni "Veckans skördekasse" i Adelsö Butik. Genom att skicka ett meddelande till butikens Facebooksida så har kunder kunnat prenumerera på veckans skördeklara grönsaker. Priset har varierat, beroende på vad som finns i kassen, kring 200–250 kronor.

Efterfrågan har varit jättestor under säsongen och Maria och Gustav är nöjda med året. Utökning planeras inför nästa säsong.

Maria och Gustav är också sedan i juli producenter i REKO MÅLAR-ÖARNA. REKO står för Rejäl Konsumtion och är ett sätt att köpa lokalproducerad mat, helt utan mellanhänder.

Råvaror och produkter säljs direkt från producent till konsument. Idag finns det REKO-ringar utspritt över hela Sverige. Information och beställningar görs genom att man blir medlem i gruppen "REKO MÅLAR-ÖARNA" på Facebook.

Varorna som säljs i gruppen är livsmedel samt biprodukter till dessa. Produkterna kan vara råvaror och/eller förädlade. Bivaxprodukter, färskinn, lokalt odlade plantor och blommor är också tillåtna.

Gruppen arbetar hela tiden utifrån nästkommande säljtillfälle, det går alltså inte att

Röd spetskål fångar ögat när Noble Farming dukar upp till försäljning på hembygdsgården 2019. FOTO: STEFAN KNORN

boka beställningar för ytterligare utlämningar framåt. Annonser läggs ut cirka en till två veckor före utlämning.

Som konsument gör du din beställning som en kommentar till varje inlägg som skapas.

Utlämning har skett vid den mindre infartsparkeringen i Ekerö Centrum vid Tappströms-skolan och kommunhuset. Under sommaren har utlämningen skett varannan onsdag. Från oktober en gång i månaden fram till jul. ■

Anita Björk

En av sommarens 22 utställare, Anna Sanderek från Adelsö till höger, hade fångats och inspirerats av det tidsdominerande temat coronapandemin. Med bland annat ett dockskåp fyllt av olika isoleringsscener.

FOTO: OVE WESTERBERG

Lyckad kultursommar trots pandemihinder

Adelsö Smedja bjöd för fjärde året i rad på en mycket uppskattad och välbesökt gallerisommar trots att coronapandemin komprimerade säsongen rejält.

Oron var dock stor när corona drog in över kommungränsen och det initialt blev tvärstopp och inställt. Så istället för att öppna galleridörrarna i början av juni sköts premiären till månaden därpå. Utrustade med handsprit på piedestaler, skyltar med avståndsuppmaningar och koll på att inte alltför många besökte galleriet samtidigt hölls förhoppningsvis pandemin på distans.

Under sju helger deltog totalt 22 utställare varav sju med hemadress Adelsö. Dessutom fanns de sex smedjeansvariga adelsöborna på plats med sina alster under hela gallerisommaren. Nytt för i år var säsongsavslutande nybörjarutställningen "oupptäckta talanger" där fyra

utställare för första gången ställde ut sina verk till officiell beskådan.

Så de sex medlemmarna i "smedjegänget" är mycket nöjda med fjärde upplagan trots "coronaförkortningen". Mycket tack vare alla superlativ som de fått höra om sin kulturverksamhet och att allt fler hittar till smedjan regelbundet. Dessutom har de fått ett enormt deltagande stöd av några närboende.

Till nästa år görs ett nytt försök att tjuvstarta i påskhelgen om nu inte pandemin och annat elände sätter hinder. ■

Ove Westerberg

Gamla hästar på Adelsö

Hästar har ersatt mjölkarna i hagarna på Adelsö. Många hästar har blivit mycket gamla och älskade. Här är några exempel:

FOTO: MARIA SJÖMANDER

HELA OCH KETIL FRÅN SJÖSTUGAN I STENBY

– Tänk att ha drömt om häst sen man var sex år och att drömmen sen slår in, vilken lycka! säger Maria Sjömander i Sjöstugan.

Stoet Hela från Indridastödum köptes 1993 när hon var sex år och valacken Ketil från Vidvik 1998. Han var då åtta år. Bägge var födda på Island.

– Så mycket glädje och många fantastiska upplevelser de gett mig under alla år, har nog ridit på varenda stig på Adelsö, säger Maria.

Hela fick dessutom ett föl som fick heta Fala (betyder "trollkvinna"). Eftersom de gått tillsammans i över 20 år blev de som ett gammalt par, de gnabbades men var också beroende av varandra.

– De fick samtidigt resa till "Nangijala" 2019. Hela blev 32 år och Ketil 29 år. Älskade och saknade, berättar Maria. ■

FOTO: MAYA PETTERSSON BERGQVIST

TUCK, EKBACKEN

Här är Tuck, en 30-årig valack.

– Han har varit en fantastisk westernhäst, men är numera är pensionerad och får bara ha det skönt, säger Maya Pettersson Bergqvist.

Tuck är ursprungligen från Älvsbyn men bor nu på Ekbacken mellan Stenby och Bergby. Han ägs av Mikael Bergqvist. ■

FOTO: ANETTE NYBERG

HAPPY SWEETLY, KUNSTA

Det här är Happy Sweetly. Hon är 32 år och bor på Stall Kunsta. Hon är varmbloodstravare och tävlade till och med 10 års ålder. Blev sedan pensionär och fick gå och hjälpa till med att uppfostra fölen på gården. Men nu går hon bara och njuter av livet med kompisen Chelsea Smile.

– Jag har ägt henne från att hon var ett år. Köpte henne av Ronny och Annika Gustafsson från Rastaborg, berättar Anette Nyberg i Norrängen. ■

JONSSONS MÅLERI
— STHLM AB —

VI MÅLAR MED STOLTHET
OCH PERFEKTION.

STEFAN JONSSON
www.jonssonsmaleri.se
073-421 22 24

BITTRA DROPPAR

MUSIK ÄR MIN PASSION.
JAG HAR ALLTID SJUNGIT.

Min mormor har berättat att när jag var två år så brukade jag sjunga i barnvagnen när vi åkte tunnelbana. I flickrummet sjöng jag musikalerna, från början till slut. Alla roller. Det var för att uttrycka känslor jag sjöng, inte för att någon skulle lyssna. Främst var det ledsna känslor jag ville få ur mig. Olycklig kärlek och döda pappor finns det många musikallåtar om. Jag sjöng där i mitt rum och levde mig in och fick ur mig all smärta. "Wishing you were somehow here again" ur Fantomen t.ex.

Det var faktiskt inte förrän jag flyttade till Adelsö runt 2001 som jag på allvar började sjunga tillsammans med andra. Birkakören och Ad Mundi. Så småningom väcktes mitt vikingaintresse och jag sögs upp i vikingabandet Medvind. På senare år har jag även fått sjunga på bröllop, dop och begravningar. Kärlekssånger eller trösterika sånger. Det finns sällan tillfällen att sjunga sorgliga sånger i offentliga sammanhang, melankoliska sånger, som är som de där ledsna sångerna i musikalerna.

På begravningar vill de flesta få tröst och inte lyssna till mer sorg. Men, under detta fruktansvärda år 2020 tror jag att det finns stort behov av sorgliga sånger, även om det också behövs tröst. Många

är vi som har förlorat älskade och viktiga människor. Bara vi sju i Medvind har förlorat tre föräldrar. Vi bestämde oss för att förhandssläppa en låt på vår kommande skiva redan denna sommar. Det är en väldigt sorglig sång som inte erbjuder tröst utan som låter oss stanna kvar i sorgen, håller vår hand och visar att även om sorgen är personlig så är många i samma sits.

"Se ljuset slocknar i ett slag och röken sig vrider och slingrar. Skirt och lövtunt är det flor som rivs av dödens fingrar." ur Bittra droppar av Medvind.

Låten heter Bittra droppar och finns på Spotify och som video på YouTube med bilder från undersköna Björkö i vikingatid.

Nyligen begravdes min Mamma Ki här på Adelsö.

Ta hand om dig och de dina! ■

Malin Rikardsdotter Ahlin

 mäklarringen

Vi förmedlar flest bostäder på Ekerö!

Skall du köpa eller sälja bostad på Ekerö? Då skall du kontakta oss, vi förmedlar flest bostäder och har stenkoll på hela Ekerö. Ring oss så berättar vi mer om hur du kan göra ditt livs bästa bostadsaffär. Välkommen!

ADRESS: Ekerövägen 82, Ekerö TELEFON: 08-560 328 40 MEJL: ekero@maklarringen.se

Det har hänt en hel del inom AIF på senaste tiden trots pandemin.
Ingrid och Olle Weslien berättar:

■ **Träkvista Sjöscoutkår och Adelsö-Munsö** Scoutkår hade sitt sommarläger på Adelsö i år. I månadsskiftet juni-juli fanns under en vecka i olika omgångar ca 120 scouter på hela AIF:s anläggning och på Alsnu udd. Det var väldigt lyckat då området var så stort och coronasäkert: Festplatsen-fotbollsplan-klubbhus-badet och Alsnu udd. Scouterna och ledarna var mycket nöjda.

■ Lördagen den 5 september anordnade AIF ett speciellt motionslopp, "Gå för Mona". Vår aerobicingstruktör har blivit opererad för äggstockscancer, och kan inte fortsätta aerobicingen. Föreningen ville stödja Mona i hennes kamp genom att skänka ett bidrag till forskningen för äggstockscancer. Det gjordes genom Lena Wäpplings fond, Lenas

lopp för livet. Det blev en fantastisk respons. 53 deltagare, Mona själv med familj, och 11 hundar promenerade och sprang under cirka en timme. Vi utgick från Adelsövallen klocka 15 under regntunga skyar. Men regnet dröjde. Lyckat! AIF skänkte en summa och många deltagare swishade även in till fonden.

■ AIF har haft klubbmästerskap i frisbee-golf nu i höst, för andra året. Linus Ålander segrade och fick en inteckning i vandringspriset. Sporten innebär att man ska pricka olika korgar med en frisbee med minst antal kast.

■ Vi har utökat gymmet med en crossfit-bana på grusplanen utanför gymmet. Där finns än så länge tio bildäck som man kan springa

AIF:s innebandylag. FOTO: AIF

i, och fyra traktordäck att välta runt. Ett av traktordäcken är målat med silver-S, där ska man slå med en slägga. Vi har ett par "battle-ropes", som är fästade i grunden på huset, att jobba med. Vi kommer att utöka succesivt med mer redskap.

■ Vi har även haft två årsmöten på dansbanan då den ansetts coronasäker. (Värna Adelsö och Marielundsvägens vägförening).

■ Boule spelas på lördagar, på bouleplan vid Klubbhuset. Det är ett stadigt gäng på 8-12 personer som träffas under Mats Larssons ledning, när det inte regnar.

■ Det blir eventuellt en skidresa till Romme i februari. Det beror på smittskyddsläget och myndigheternas rekommendationer.

INNEBANDY

Adelsö IF Innebandy har när detta skrivs precis gått igång med sin nionde säsong i seriespel. Denna säsong spelar vi i division 5 norra Stockholm. Genom alla år så har laget haft en tunn trupp och tvingats spela de flesta matcherna med för få spelare. Till förra säsongen blev det bättre. Vi fick en större trupp och flera bra tillskott. Det gjorde att vi tog ett stort utvecklingssteg förra säsongen. Till denna säsong har vi åter blivit färre men lagets kärna är i princip intakt. Det innebär att vi är ett ganska bra lag men väldigt känsligt för skador. Det har också märkts inledningsvis. Vi håller os när detta skrivs i mitten av tabellen efter fem spelade matcher. Detta trots att vi mött tre av topp-fyra-lagen och spelat två matcher med för få spelare. ■

BR

Anders Rosenquist af Åkershult

AIF: AKTIVITETER PÅ ADELSÖ

"Gå för Mona" 5 september med 53 deltagare och Mona själv med familj. FOTO: AIF

Finalisterna i klubbmästerskapet i frisbee-golf: Dennis Molin, Magnus Weslien, Lins Åhlander (segrare), Ida Gemvik och Matthias Jonsson. FOTO: AIF

Wermland kämpar med repen vid gymmet. FOTO: AIF

Hej Agneta,

upphovsperson till foldern 15 pärlor på Adelsö som bland annat finns i affären på Adelsö, hur fick du idén?

Agneta Collberg hemma i Lundkulla. FOTO: STEFAN KNORN

På många turistbyråer finns tips av typen 10 saker du inte får missa när du besöker oss. Så jag tänkte, att det måste finnas behov av sådan information även om denna fantastiska ö. När jag pratade med Adelsö Butik höll de med. De får ofta frågan av besökare. När så Ove Westerberg och Ann Söderström också tänkte på idén var det bara att börja jobba.

Hur gick ni tillväga?

Till att börja med hade jag tänkt att tio platser skulle räcka, men tillsammans arbetade vi fram en gemensam lista om femton platser värda en omväg. Alla går att nå med barnvagn och med gästavar.

Vem har betalat för arbetet?

Vi har gjort allting ideellt: foto, skrivjobb, research och formgivning. Initialt betalade jag tryckningen ur egen ficka. I efterhand har

bland annat Värna Adelsö, Hembygdslaget och Kalle Runrystare betalat broschyren.

Vilken är din favoritplats?

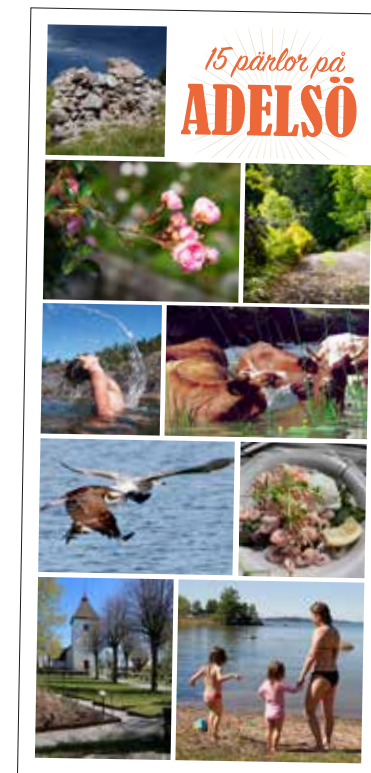
Finnhagskällan. Det finns lite mystik om att den rinner mot norr och tar med sig det onda dit. Det är rent grundvatten som kommer direkt upp i dagen och man blir lycklig och harmonisk av att dricka det!

Har du någon favoritplats som inte finns med i foldern?

Hm, (och så ser hon pillemarisk ut) det skulle nog vara några badplatser.

Någoting skvallrar om att även om foldern trycks i nya upplagor inför nästa sommar så förblir dessa badplatser Agnetas hemliga juveler. ■

Lotta Person

Hos Kalle Runristare en solskensdag i oktober

Hösten har redan satt träden i brand, rött, gult, orange fladdrar förbi i det solbelysta landskapet på väg på moped till Karl Dahlberg alias Kalle Runristare. Solen har nått sin middagshöjd och det skarpa solljuset skiljer ut det växande mörkret.

Kalle vid kopia av en runsten på en åkerholme i Skillsta, Uppland. Där står: "Joger och Fastger och Aurikr (Örik) lät resa stenen efter Borger fader sin, den frejdade". "Själhv högg Örik efter sin fader runorna dessa. Tyd den som kan".

FOTO: KENT LUNDBERG

Jag har i minne när jag mötte Kalle första gången för åtta år sedan tillsammans med elever från Ekebyhovs och Munsö skolor i ett studieprojekt om vikingatiden. Med tålmod, precision och verktyg i känslig hand visade han eleverna hur runskrift och utsmyckning blev till direkt på stenen. Det var mycket uppskattat av eleverna.

Nu träffas vi i Lindby på det öppna fältet nedanför Harbacken. Jag möter honom i sällskap med hans sheltiehundar. Jag är där för att höra Kalle berätta om sig själv och de verksamheter han startat upp under år 2020, Runstensparken och de guidade båtturerna till Birka.

Kalle berättar att han som barn intresserade sig för konst, ormar och arkeologi och hur han

gick på skattjakt med metalldetektor. Intressen som har fördjupats och utvecklats under de närmast 30 år som han ägnat åt runstensforskning.

I Runstensparken går det nu att se färglagda runstenar som visas upp i sin ursprungliga storlek. Färgsättningen ger runstenarna nytt liv med drakar, ornament, symboler och utsirade mönster som framhäver det konstnärliga uttrycket. Det är imponerande att se resultatet av teknik och material han använt för att reproducera runstenar i naturlig storlek.

Runstensparken står öppen för allmänheten från 1 maj – 30 september. Den som är intresserad kan göra ett besök och guida sig

» **I Runstensparken går det nu att se färglagda runstenar som visas upp i sin ursprungliga storlek.** «

på egen hand. Textskyltar finns vid varje runsten. Man kan även boka en betald guidning med Kalle. Intill kiosken i Runstensparken kan man köpa en guidefolder över Hovgården och Birka.

Guidade båtturer till Birka har för många varit ett uppskattat nöje i sommar. Man kan numera välja att åka på en guidad tur eller bara beställa båtresa för att på egen hand utforska Birka och bestämma när man vill bli hämtad för återresa. Ett fint erbjudande som betyder att man inte behöver stressa. Tar man picknickkorgen med sig kan man stanna på Birka över dagen. Jag tänker att en sådan båttur till Birka är en fin upplevelse att ge bort som presentkort till någon man vill fira.

Vi avslutar vårt möte med en kaffe på Kalles veranda i Harbacken, timmarna har gått fort

Kopior av fragment av tusenårig runsten på Björkö. Kalle har arbetat med att pussla ihop bitarna och tolka texten. FOTO: KENT LUNDBERG

Kalle med Honey och Hedvig, två shelties. FOTO: KENT LUNDBERG

och jag är uppfylld av allt jag fått mig berättat. Jag tänker att Kalle med sin berättarförmåga borde skriva en bok om sina äventyr i vikingarnas spår. Till sist en rekommendation till Kalles fina hemsida, www.runristare.se, som rymmer en mängd information om hans verksamhet. ■

Kent Lundberg

TRE POJKAR DRUNKNADE

Den 13 juni 1936 inträffade en av de värsta tragedierna i Adelsös moderna historia. Tre pojkar drunknade vid Magnus Janssons berg i Hallsta.

De hade gått ned för att fiska vid klippan på lördagskvällen. De skulle vara hemma klockan 21.30. När de inte kom hem började föräldrarna leta efter dem. Letandet pågick hela natten. Med hjälp av fjärdingsmannen hittades de tre pojkarna drunknade först på söndagsmorgonen. De två yngre pojkarna hittades i vattnet bredvid varandra nära land vid ett lägre parti av klippan. Den äldre hittades längre bort.

Man vet inte riktigt hur olyckan gått till. Men man tror att en av pojkarna hade ramlat i vattnet och att de andra två dragits ner i sjön när de försökte rädda honom vid den hala

klippan. De tre pojkarna var Tage Westlund, 10 år samt kusinerna Rolf Lundin, 12 år och Bert Lundin, 14 år. Tage och Rolf bodde i Hallsta. Bert var på besök och bodde i stan.

» **Olyckan blev en nyhet på första sidan i Dagens Nyheter.** «

Här vid Magnus Janssons berg i Hallsta drunknade tre pojkar i juni 1936. FOTO: LASSE CARLSSON

Drunkningen väckte stor förstämning på hela Adelsö. Olyckan blev en nyhet på första sidan i Dagens Nyheter.

Tathy Larsson (född Lundin), som också bodde i Hallsta vid den här tiden var fem år då olyckan hände. Hon var kusin till Rolf och Bert. Tathy kommer väl ihåg uppståndelsen. Och hur hon på söndagen fick följa med in i boden där de omkomna pojkarna låg. Bert hade pannan sönderslagen, röd blå och blodig. Tage hade på sig en rutig slipover. Det här är fortfarande ett kristallklart minne ännu efter 80 år, berättar Tathy.

Begravningen skedde redan på torsdagen den 17 juni. Tathy har inte så mycket minne av själva begravningen mer än att hon fick åka med i förarhytten på Otto Björks lastbil, när kistorna kördes från Hallsta till kyrkan. Men Tathy kommer ihåg att det var massor av folk på begravningen och att det var ösregn.

Pojkarna begravdes i samma grav med en gemensam stor gravsten på kyrkogården vid muren bakom kyrkan. Gravstenen finns inte längre kvar. Många har undrat varför gravstenen har försvunnit. Man har trott att kyrkan tagit bort stenen. Men sanningen är att det var en nära anhörig till Tage Westlund som ville ha bort gravstenen för att man inte ständigt skulle bli påmind om den stora tragedin. Kyrkorådet beslutade om att stenen skulle tas bort och förstöras för bara några år sedan efter önskemål från den anhörige.

Tathy Larsson var med i kyrkorådet vid beslutet. Hon, som själv har två släktingar i graven, tyckte egentligen att gravstenen skulle vara kvar. Men hon accepterade beslutet med hänsyn till de starka önskemålen från Tage Westlunds släktning. ■

*Björn Rydberg
Stintan Qviberg*

Tidningshistoria

Adelsönytt är inte den första tidningen på ön. Från och till under andra halvan av 1900-talet har vi haft flera föregångare.

Alsnö Bygdetidning var den första tidningen på ön.

Adelsöbladet kom ut med flera tidningar per år under 80-talet.

1961 såg Alsnö Bygdetidning dagens ljus. Den gavs ut av den nybildade Vi Unga-klubben Alsnöhusarna. Primus motor var Linnéa Kulle-Lindblad i Kunsta. Den innehöll i första hand historiska artiklar. Tidningen var stencilerad.

1983–1987 kom Adelsöbladet ut. Det innehöll i första hand information om föreningarnas aktiviteter och kyrkans verksamhet. Redaktionen bestod av K.V. Jacobson, Heine Wilhelm (som ordnade med tryckningen), prästen Pär Stenberg och Jan Gertz. Tidningen kom ut flera gånger om året.

På 90-talet återuppstod tidningen med ett par nummer i Hembygdslagets regi. Redaktionen bestod av Bertil Wallenqvist i Spanien, Linnéa Kulle-Lindblad och prästen Matti Willisoo. Gunilla Lindblad, Mälby, tidigare Kunsta, var med och skrev ut manus på maskin för alla tidningarna.

Dagens Adelsönytt har sin upprinnelse i det nyhetsbrev som Värna Adelsö började ge ut efter bildandet 2003. När Ingela Westberg kom till ön tyckte hon att vi skulle ge ut en tidning i stället. Och våren 2010 kom det första numret: 16 sidor, svartvitt. Det har sen blivit färg, många fler sidor, annonser och vi är nu en redaktion som hjälps åt. Detta är nummer 22 sen starten. ■

Björn Rydberg

- Affischer/Posters
- Annonser
- Backdrop
- Banderoller
- Broschyrer
- Böcker
- Dekaler
- Etiketter
- Flyers
- Förpackningar
- Foldrar
- Giveaways
- Grafisk design
- Kuvert
- Kataloger
- Magazine
- Mappar
- Mässa och Eventmaterial
- Mässväggar/Pop-up väggar
- Originalframställning
- Produktblad
- Profilprodukter
- Påsar
- Roll-ups
- Skyltar
- Tidningar/Tidskrifter
- Vepor
- Visitkort
- Logistik och hantering
- Adressprint

GETR

Reklambyrå och tryckeri | Snabbt | Prisvärt

Tel: 08-624 30 20

info@getr.se

www.getr.se

2020-2021

Kalendariet för vintern 2020-21 blir återigen rejält decimerat och osäkert på grund av rådande coronaläge. För att hålla dig uppdaterad om föreningarnas kommande evenemang på

ön bör du besöka Adelsö föreningsråds gemensamma hemsida: **www.adelso.se**

Nedan hittar du några evenemang som förhoppningsvis kan genomföras:

28 NOVEMBER, KL 13-16

Adelsö Hembygdslag anordnar tipspromenad vid Uppgården. Frågorna blir om Adelsö historia och om föremål från vårt hembygdsmuseum. Vi bjuder på varm dryck under promenaden.

8 DECEMBER, KL 13-15

Flitiga Fingrar bjuder in till handarbete och gemenskap i Adelsö hembygdsgård. Sista träffen är den 8:e december.

24 DECEMBER, KL 11

Samling vid krubban i Adelsö kyrka. **Präst: Ann-Sofie Kamkar. Musiker: Anna Pihl Lindén.**

Vi följer Folkhälsomyndighetens rekommendationer om max 50 personer. För att få en garanterad plats kan du hämta en biljett. Biljetter släpps en månad i förväg och finns att hämta i Ekebyhovskyrkan (måndag-torsdag 9-15, fredag 9-12). Max antal biljetter är 2 st./person.

När du har biljett behöver du vara på plats senast 10 minuter före utsatt tid. Efter det upphör reservationen av platsen och vi släpper in personer som kommer utan biljett.

25 DECEMBER, KL 7

Julotta i Adelsö kyrka. **Präst: Ann-Sofie Kamkar.** Biljetter, se ovan.

31 DECEMBER, KL 16

Nyårsbön i Adelsö kyrka. **Präst: Ann-Sofie Kamkar. Musiker: Anna Pihl Lindén. Helena Moore, sång.**

**GLÖM INTE ATT
KOLLA PÅ ADELSÖS EGEN
EVENEMANGSPORTAL**

www.adelso.se

Tack!

till våra annonsörer, sponsorer och bidragsgivare, för era tillskott till föreningen.

Dessa bidrag användes bland annat till att:

- Tryckning och distribution av tidningen Adelsönytt
- Belönar årets Adelsöbo
- Stöttar evenemang och föreningar på Adelsö

Mats Lundgren
VÄRNA ADELSÖ

**ANNONS-
PRISLISTA**

Välkommen att annonsera i Adelsönytt

Helsida: 1 600 kronor
Halvsida: 800 kronor
1/4-sida: 400 kronor

Om
Värna Adelsö

Föreningen Värna Adelsö samlar både bofasta och fritidsboende.

Vårt syfte är att slå vakt om Adelsöns kultur och natur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta på ön. Vi verkar för en framtida utveckling som inte tär på människor, natur och vårt historiska arv.

Vi arbetar bland annat med följande frågor:

- Allemansrätten. Markägare ska till exempel inte kunna hindra människor att bada och ströva i naturen.
- Vi vill slå vakt om Munsö skola. Återinför årskurs 3 - 6!
- Kulturlandskapet och strandskyddet ska värnas.
- Miljön i alla avseenden ska värnas.
- Nybyggen ska anpassas till befintlig byggnation och miljö och natur.
- Färjan ska alltid fungera, även när det är stränga vintrar. Mer trafik under sena kvällar.
- Vi vill slå vakt om busstrafiken.
- Bullret från skjutverksamheten vid Hässlö sand på Munsö måste begränsas.
- Vi värnar vår lanthandel.
- Vi vill att vildsvinsstammen på ön minskas kraftigt.
- Vi slår vakt om Hembygdsgården.
- Hovgårdsområdet och Världsarvet bör utvecklas.

Värna Adelsö med drygt 600 medlemmar är öns största förening.

**VÄRNA ADELSÖ
STYRELSE 2020-2021**

Vid Värna Adelsös årsmöte 2020 valdes följande styrelse:

ORDFÖRANDE

Anders Gustafsson, Skogstorp

Mobil: 070-298 55 25

E-post: anders.gustafsson28@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE

Jan Gertz, Gredby

Mobil: 070-353 01 65

E-post: jan80taborist@gmail.com

KASSÖR

Mats Lundgren, Marielundsvägen

Mobil: 070-730 32 03

E-post: matslu@telia.com

LEDAMÖTER

Anders Ellström, Marielundsvägen

Mobil: 073-904 59 45

E-post: anders_ellstrom@yahoo.com

Andreas Gustafsson, Hovgården

Mobil: 070-986 55 92

E-post: andreas.adelso@gmail.com

Siri Lundmark, Stenby

Mobil: 070 248 21 23

E-post: siri.lundmark@uvtcmil.se

Lennart Rydberg, Lundkulla

Mob: 070-322 02 61

E-post: lennart.rg@gmail.com

Maria Skedinger, Hanmora

Mobil: 073-807 19 75

E-post: mariaskedinger@gmail.com

Barbro Stolt, Nya Stenby

Mob: 072-150 44 46

E-post: barbro.stolt@gmail.com

Stefan Wählin, Ellholmen

Mobil: 070-318 80 00

E-post: s.wahlin@hotmail.com

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN

2021

Under de senaste åren har medlemsantalet i Värna Adelsö legat stabilt på 550 - 600 medlemmar. För 2020 blev vi fler än någonsin tidigare. Ett tydligt tecken på att föreningen både behövs och uppskattas. I skrivande stund är vi 611. Fantastiskt bra. Låt oss nu behålla eller rentav bli ännu fler för kommande år.

För dig som redan är med, hoppas vi att du vill fortsätta att vara medlem i Värna Adelsö även under 2021. Alla som inte tidigare varit medlemmar är självklart också varmt välkomna.

Låt oss hjälpas åt så att 2021 blir ännu en succé. För mer information, se Värna Adelsös hemsida, under medlemmar:

www.varnaadelso.se

Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner med kommunen, andra myndigheter, SL och organisationer om Adelsös intressen och framtid. Avgiften för 2020 är endast 50 kronor per person. En mycket låg avgift.

I föreningen och tidningsredaktionen lägger styrelse och redaktion ner mycket engagemang och arbete. Alla som jobbar för Värna Adelsö gör det helt ideellt.

Medlemsavgiften har varit oförändrad sedan föreningen startade 2003. Den betalas in på Värna Adelsös **plusgirokonto 136 05 72-0**. Du kan också **swisha** till vår kassör Mats Lundgren **070-730 32 03** Kom ihåg att ange vem eller vilka avgiften avser. Vi är självfallet tack-samma för ytterligare bidrag till föreningen.

Har du några frågor kontakta föreningens kassör Mats Lundgren:
matslu@telia.com

God Jul

ÖNSKAR REDAKTIONEN

